

Opinnäytetyö (AMK)

Diakin viestinnän koulutusohjelma

Journalismi

2013

Elina Kivilä

SINNE JA TAKAISIN

– Kun dokumenttielokuvan kuvauspaikka on eristyksissä ja luonnon armoilla

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Elina Kivilä

SINNE JA TAKAISIN – KUN DOKUMENTTIELOKUVAN KUVAUSPAIKKA ON ERISTYKSISSÄ JA LUONNON ARMOILLA

Tämä opinnäytetyö käsittelee sitä, kuinka vaikea sijainti vaikuttaa dokumenttielokuvan kuvausvaiheen suunnitteluun. Opinnäytetyössä tutkitaan, mitä pitää ottaa huomioon, kun kuvauspaikka on luonnon armoilla, sinne on vaikea päästä, sieltä ei voi poistua ennen kuin kuvaukset päättyvät eikä kuvauksia voi jatkaa toisella kerralla.

Tutkimus perustuu opinnäytetyön tuoteosana toteutetun *Uudet majakanvartijat* -dokumenttielokuvan tekoprosessiin. Elokuva kuvattiin Suomen ja Ruotsin rajalla, Märketin majakkasaarella, elokuussa 2013 ja se valmistui lokakuussa 2013. Elokuvan suunnittelutyö kesti noin kymmenen kuukautta.

Tämän opinnäytetyön perusteella vaikeasti tavoitettavassa ja luonnonolojen vuoksi haastavassa paikassa kuvattavan dokumenttielokuvan suunnittelu on tavallisempiin kuvausprojekteihin verrattuna hyvin erilaista. Mikäli taustatyön tekee hyvin, ei dokumenttielokuvan teossa ilmene välttämättä sen enempää vaikeuksia kuin missään muuallakaan.

Opinnäytetyön perusteella erityisesti kaksi seikkaa asettavat suuria haasteita. Ensimmäinen on kuvauspaikkaan tutustuminen siten, että ei vieraile paikalla kertaakaan. Tämä haastaa käyttämään mielikuvitusta tiedonhaussa ja kuvausolosuhteiden arvioimisessa. Toinen on se, ettei kuvauspaikalta voi poistua ennen kuin kuvaukset päättyvät lopullisesti. Tämä asettaa paineita sille, että kuvausten on onnistuttava yhdellä kuvausmatkalla, eikä esimerkiksi unohtuneita välineitä voi kesken kaiken lähteä hakemaan. Lisäksi täytyy olla varma siitä, että kuvamateriaali riittää, sillä kuvauspaikalle ei voi palata jälkeensä kuvaamaan lisää.

ASIASANAT:

Ahvenanmaa, Ahvenanmeri, dokumentaarisuus, dokumenttielokuva, dokumenttielokuvat, elokuva, elokuvat -- tuotanto, elokuvat, elokuvaus, enakkosuunnittelu, järjestelmäkamerat, kuvaus, kuvauskalustot, kuvausmatkat, kuvauspaikat, luodot, luonnonilmiöt, luontoelokuvat, lyhytelokuvat, majakanvartijat, majakat, majakkasaaret, matkustaminen, Märket, saaret, varusteet, videokuvaus

Elina Kivilä

THERE AND BACK AGAIN – WHEN THE DOCUMENTARY FILM SHOOTING LOCATION IS ISOLATED AND AT THE MERCY OF THE NATURE

This present bachelor's thesis discusses how a difficult filming location affects the planning of the filming phase of a documentary film. It focuses on exploring what needs to be taken into account when the filming location is at the mercy of the nature, it is difficult to reach, cannot be left before the filming is finished and when the filming cannot continue another time.

The research is based on the production process of the product part of the thesis, which is a documentary film called *Uudet majakanvartijat* (*The New Lighthouse Keepers*). The film was shot at the border between Finland and Sweden, on a lighthouse island called Märket, in August 2013. The film was finished in October 2013. The preproduction phase took about ten months.

The results of this thesis show that if the film shooting location is difficult to reach and challenging due to its natural conditions, the preproduction phase is very different in comparison with the more common film shooting projects. If the background work is done thoroughly, the making of the documentary film does not appear to be any more difficult than anywhere else.

Based on the results of the present thesis there are in particular two aspects which present major challenges. The first one is that the shooting location has to be explored without visiting the place. This poses a challenge to use imagination in seeking information and assessing the shooting conditions. The second aspect is that one cannot leave the location before the film shooting is completely finished. This puts pressure for the film shooting to pull off on only one shooting trip. For instance it is not possible to fetch forgotten equipment midway the trip. It is also necessary to make sure that there is enough footage because it is not possible to go back to shoot more.

KEYWORDS:

CINEMATOGRAPHY, DIGITAL single-lens reflex cameras, DOCUMENTARY films, DOCUMENTARY films -- Production & direction, EQUIPMENT & supplies, ISLANDS, LIGHTHOUSE keepers, LIGHTHOUSES, MOTION picture film, MOTION picture locations, MOTION pictures -- Pre-production, Märket, NATURE cinematography, Sea of Åland, SHORT films, TRAVEL, VIDEO journalism, Åland Islands, VIDEO equipment

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 LÄHTÖKOHDAT	7
2.1 Dokumenttielokuvien ennakkosuunnittelu	7
2.2 Aiemmat dokumenttielokuvat	8
2.3 Aiemmat tutkimukset	8
3 UUDET MAJAKANVARTIJAT -DOKUMENTTIELOKUVA	10
4 DOKUMENTTIELOKUVAN TOTEUTUKSEN SUUNNITTELU	11
4.1 <i>Uudet majakanvartijat</i> -dokumenttielokuvan kuvauspaikan sijainti	11
4.2 Sijainnin vuoksi huomioon otettavat asiat	13
4.2.1 Kuvausluvut	13
4.2.2 Matkustaminen, majoitus ja muonitus	14
4.2.3 Terveys ja jaksaminen	15
4.2.4 Kuvauspaikkaan ja ihmisiin tutustuminen	17
4.2.5 Miljöö ja rakennukset	18
4.2.6 Luonto ja eläimet	21
4.2.7 Vain yksi mahdollisuus	23
4.2.8 Kalusto ja kuvauspaikan varustelu	23
5 SUUNNITTELUYÖN ONNISTUMINEN	27
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	30
LÄHTEET	31
KIRJALLISUUSKATSAUKSEN LÄHTEET	13

LIITTEET

Liite 1. Kirjallisuuskatsaus – Mahdollisimman vähän ja varmuuden vuoksi ylimääräistä

Liite 2. *Uudet majakanvartijat* -dokumenttielokuvan kuvauskalusto

KUVAT

Kuva 1. Punainen piste osoittaa Märketin sijaintia.	11
Kuva 2. Suomen ja Ruotsin raja jakaa saaren kahtia.	12
Kuva 3. Sefyr-luotsikutteri.	14
Kuva 4. Märketin kallio pilkistää merestä.	19
Kuva 5. Märketin saarella on kolme rakennusta: makasiini, konehuone ja majakka.	20
Kuva 6. Majakan sisätiloissa on hämärää, vaikka ulkona on valoisaa.	21
Kuva 7. Puuton saari on luonnonilmiöiden ja auringonpaisteen armoilla.	22
Kuva 8. Majakan, konehuoneen ja makasiinin välillä kulkee kapea silta.	25
Kuva 9. Majakan eri kerroksiin kuljetaan jyrkkiä kierreportaita pitkin.	25
Kuva 10. Vastoin odotuksia löysin kalliolta kuivuneen linnunmunan.	28
Kuva 11. Suojasimme ääninauhurin tavallisen tuulisuojan lisäksi pipolla.	29

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni koostuu tuoteosasta (dokumenttielokuva *Uudet majakanvartijat*), sekä kirjallisesta osasta (*Sinne ja takaisin – Kun dokumenttielokuvan kuvauspaikka on eristyksissä ja luonnon armoilla*). Toteutan opinnäytetyöni tuoteosan yhteistyössä Olga Pihlmanin kanssa.

Kuulin, että Suomen Majakkaseura kunnostaa huonokuntoisia majakoita vapaaehtoisvoimin. Kiinnostuin tästä ja ajattelin, että olisi hienoa tehdä aiheesta dokumenttielokuva, mutta arkailin työhön ryhtymistä vaikean sijainnin takia. Päätin siitä huolimatta yrittää ja tehdä koitoksesta samalla opinnäytetyöni.

Käsittelen opinnäytetyössäni sitä, kuinka vaikea sijainti vaikuttaa dokumenttielokuvan kuvausvaiheen suunnitteluun. Tutkin, mitä pitää ottaa huomioon, kun kuvauspaikka on luonnon armoilla, sinne on vaikea päästä, sieltä ei voi poistua ennen kuin kuvaukset päättyvät eikä kuvauksia voi jatkaa toisella kerralla. Tästä näkökulmasta ei ole aikaisemmin tehty tutkimusta.

Huomioon pitää ottaa esimerkiksi kaikenlaiset kuvausluvut sekä matkustaminen, majoitus ja ruokailu. Kuvauspaikkaan ja sen varusteluun täytyy yrittää tutustua käymättä siellä. Mahdollisuus ja tarpeellisuus haastateltavien tapaamiseen ja koekuvaamiseen täytyy selvittää. Mukaan pakattavan kaluston optimointi vie paljon aikaa ja vaivaa – tästä tarkemmin liitteenä olevassa kirjallisuuskatsauksessa.

Dokumenttielokuvaa alettiin suunnitella lokakuussa 2012. Se kuvattiin elokuussa ja valmistui lokakuussa 2013. Tutkimuksen alkupuoli kertoo elokuvan suunnittelusta ja loppupuoli tämän suunnittelutyön onnistumisesta. Suunnittelusta kertovassa osuudessa käytetään tulevaa aikaa ilmaiseksi muotoa, jotta valmistelut ja jälkipuinnit erottuvat toisistaan.

Opinnäytetyöni kirjallisen osan tarkoituksena on toimia paitsi kertomuksena valmisteluprosessistani ja sen onnistumisesta, myös oppaana samoja aiheita pohdiskeleville.

2 LÄHTÖKOHDAT

2.1 Dokumenttielokuvien ennakkosuunnittelu

Dokumenttielokuvien tekoa käsittelevän kirjallisuuden (esim. Aaltonen 2011, 80; Hampe 1997, 93; Rabiger 1998, 113; Rosenthal 1996, 118) perusteella huolellinen ennakkosuunnittelu on kuvauspaikan sijainnista riippumatta suositeltavaa, jopa välttämätöntä, kaikissa dokumenttielokuvaprojekteissa.

Alan englanninkielisissä teoksissa (esim. Hampe 1997, 93; Rabiger 1998, 113; Rosenthal 1996, 118) käytetään termiä *preproduction*, joka on vapaasti suomennettuna *ennakkotuotanto*. Opinnäytetyöissä käytetään usein termiä *ennakkosuunnittelu* (esim. Haverinen 2013; Kolppo 2011). Toisinaan esiintyvä (esim. Aaltonen 2011, 80; Kalmakurki 2008, 13) termi *ennakkotutkimus* tarkoittaa lukemani perusteella ennakkosuunnittelun tiettyä osa-aluetta.

Ennakkosuunnitteluun voi katsoa kuuluvan kaikki elokuvan kuvauksia edeltävät vaiheet: idea, synopsis¹, budjetti, ennakkotutkimus, käsikirjoitus sekä tuotannollinen ja taiteellinen valmistelu, kuten kuvauskaluston valitseminen, aikatauluttaminen ja erilaisten lupien hankkiminen (Aaltonen 2006, 109; Hampe 1997, 93–96; Rabiger 1998, 113; Rosenthal 1996, 105, 118). Ennakkotutkimus on siis osa ennakkosuunnittelua. Se tarkoittaa erityisesti elokuvan aiheeseen perehtymistä sekä kuvauspaikkoihin ja ihmisiin tutustumista. (Aaltonen 2006, 109; Aaltonen 2011, 80).

Keskityn opinnäytetyössäni ennakkosuunnittelun eri osa-alueista erityisesti niihin, jotka valmistelevat suoraan elokuvan kuvausvaihetta. Tämä tarkoittaa tuotannollista ja taiteellista valmistelua sekä joitakin ennakkotutkimukseen kuuluvia alueita. Tarkastelen kirjallisuudesta saatavaa yleisessä muodossa olevaa tietoa, ja pohdin tutkimuskysymykseni näkökulmasta, kuinka näitä ohjeita voi noudattaa oman dokumenttielokuvamme valmistelussa.

¹ Synopsis on tiivistelmä, jossa kerrotaan elokuvan ideasta, sisällöstä ja rakenteesta (Aaltonen 2011, 73–74).

2.2 Aiemmat dokumenttielokuvat

Keskusteltuamme Suomen Majakkaseuran kanssa valitsimme elokuvamme kohteeksi Märketin merimajakan, koska siellä seuran talkotoimintaa on eniten. Märketistä on tehty aiemmin kaksi dokumentaarista videotuotantoa: Kirsti Pohjavären dokumenttiohjelma *Myrskyluodon majakka* sekä Jalo Production Oy:n toteuttama dokumenttielokuva *Märket 2012*.

Myrskyluodon majakka (Pohjaväre 2008) kertoo majakkaseuralaisten tunnelmista, kun he matkustavat Märketille ensimmäistä kertaa vuonna 2007. Ohjelmassa kerrotaan Märketin historiasta, majakan kunnosta ja alkavista kunnostustöistä. *Märket 2012* (Jalo Production Oy 2012) kertoo majakan kunnosta ja talkootöistä viisi vuotta kunnostustöiden alkamisen jälkeen.

Tekemämme *Uudet majakanvartijat* -elokuva syventää näiden aiempien videotuotantojen tarinaa antamalla enemmän tilaa talkoolaisten omille ajatuksille ja tunnesiteille Märketiä kohtaan. Kolmannessa luvussa kerrotaan lisää tietoa elokuvastamme.

2.3 Aiemmat tutkimukset

Opinnäytetyöni kirjallinen osa vastaa kysymykseen: ”Mitä on otettava huomioon, kun dokumenttielokuvan kuvauspaikka on eristyksissä ja luonnon armoilla?”

Tutkimuskysymystäni ei ole suoraan käsitelty aiemmissä tutkimuksissa. Esimerkiksi Antti Kolppo (2011) on tehnyt opinnäytetyönsä dokumenttielokuvan ennakkosuunnittelusta. Hänen toteuttamansa dokumenttielokuva kuvattiin kuitenkin työpaikoilla, kodeissa, yökerhoissa ja varastoissa (emt, 30), eli sellaisissa paikoissa, joihin ei ole vaikeaa päästä.

Mitä eristyksissä oleva tai vaikeasti tavoitettava sijainti tarkoittaa? Esimerkiksi journalisti Elina Lappalainen (2012, 9) kirjoittaa, että taloustoimittaja saattaa päästä helpommin vierailulle ydinvoimalaan kuin broilerihalliin.

Teurastamojen, sotilastukikohtien, tutkimuslaitosten ja maksullisten paikkojen tapauksessa kyse on usein ihmisen asettamista abstrakteista rajoituksista ja lukituista porteista. Tässä opinnäytetyössä käsitellään tällaisten paikkojen sijaan fyysisesti vaikeasti tavoitettavaa sijaintia: paikkaa, johon ei pääse kuvauskaluston kanssa vaivattomasti autolla tai julkisilla kulkuvälineillä, saati kävelemällä tai polkupyörällä.

Jos kuvauspaikka sijaitsee ulkomailla, on hyvin mahdollista, että sitä voi pitää vaikeasti tavoitettavana paikkana. Useissa opinnäytetöissä kerrotaan dokumenttielokuvan kuvaamisesta ulkomailla: esimerkiksi Kreikassa (Haverinen 2013), Malawissa (Arpiainen 2010), Thaimaassa (Majabacka 2006) ja Venäjällä (Kalmakurki 2008). Näissä tutkimuksissa kerrotaan esimerkiksi kuvauspaikkoihin tutustumisesta internetin ja keskustelujen avulla (esim. Haverinen 2013, 15) sekä huomioon otettavista viisumeista (esim. Arpiainen 2010, 14), välimatkoista (esim. Majabacka 2006, 19) ja Suomesta poikkeavista kuvauslupaprosesseista (esim. Kalmakurki 2008, 27–33).

Kalmakurjen (2008) työ kertoo siitä, mitä pitää ottaa huomioon, kun kuvausmatka tehdään nimenomaan Venäjälle. Arpiaisen (2010), Haverisen (2013) ja Majabackan (2006) työt eivät keskity pelkästään dokumenttielokuvan ennakkovalmisteluun, vaan kertovat paljon myös kuvausprosessista kuvauspaikalle saapumisen jälkeen. Lisäksi kuvauspaikkojen sijainneista ei käy ilmi, ovatko ne niin eristyksissä, ettei siellä voisi olla jonkinlaista mahdollisuutta tehdä esimerkiksi täydennyksiä kuvauskalustoon.

3 UUDET MAJAKANVARTIJAT -DOKUMENTTIELOKUVA

Uudet majakanvartijat on 28 minuutin pituinen dokumentaarinen lyhytelokuva Suomen majakkakulttuurista. Elokuva tarkastelee majakoiden tilannetta nykyään, kun ne eivät ole enää merenkulun kannalta yhtä välttämättömiä kuin ennen. Toisaalta elokuva kertoo ihmisistä, jotka rakastavat majakoita.

Elokevassa seurataan yhden Suomen Majakkaseura ry:n talkooryhmän viikkoa Märketin majakkasaarella, Suomen ja Ruotsin rajalla. Vapaaehtoistyön ilot ja surut tulevat esiin talkootöiden, vapaahetkien, keskusteluiden sekä haastattelujen kautta. Talkoolaiset pohtivat majakan ja majakkasaaren luonnon merkitystä sekä yhteiskunnalle että itselleen.

Karuus ja kauneus toistuvat sekä elokuvan aiheessa että kuvausympäristössä. Ihailtavan kansalaisaktiivisuuden vastakohtana ovat etäisen saaren luomat vaikeudet ennen ja nyt. Kallioihin paiskautuvat aallot, luodon kasvit ja eläimet sekä kovia kokeneet rakennukset ovat yhtä aikaa karuja ja kauniita.

Uudet majakanvartijat -dokumenttielokuvan toteutukselle ei haettu eikä myönnetty ulkopuolista rahoitusta. Se toteutetaan toimeksiantona Suomen Majakkaseura ry:lle, mutta elokuva ei ole tilaustyö eikä Majakkaseura ole sanellut elokuvan sisältöä. Valmisteluvaiheessa ainoa varmistunut esityskanava on Suomen Majakkaseuran oma majakkaelokuvakiertue.

4 DOKUMENTTIELOKUVAN TOTEUTUKSEN SUUNNITTELU

4.1 *Uudet majakanvartijat* -dokumenttielokuvan kuvauspaikan sijainti

Uudet majakanvartijat -elokuva kuvataan² Märketillä. Märket on majakkasaari, luoto, joka sijaitsee keskellä Ahvenanmeren pohjoisosaa eli Ahvenanraumaa (kuva 1). Märketillä on Suomen läntisin kiinteällä maalla sijaitseva piste. (Wikipedia a.) Märketin lähimpään naapuriin on etäisyyttä noin 15 kilometriä (Suomen Majakkaseura c).

Kuva 1. Punainen piste osoittaa Märketin sijaintia. Karttapohja: Varsinais-Suomen liitto. (Varsinais-Suomen liitto 2013.)

² Kirjoitan dokumenttielokuvan kuvauksista tulevaa aikaa ilmaiseksi muodossa, jotta tuotannon valmistelut ja jälkipuinnit erottuvat toisistaan.

Suomen ja Ruotsin raja jakaa saaren kahtia (kuva 2). Märket kuuluu Suomen puolella Hammarlandin ja Ruotsin puolella Norrtäljen ja Östhammarin kuntiin. (Wikipedia a.)

Kuva 2. Suomen ja Ruotsin raja jakaa saaren kahtia. Kuva: Maanmittauslaitos. (Maanmittauslaitos 2013.)

Matkaa Turusta Märketille on linnuntietä noin 173 kilometriä, mutta saariston läpi kulkemisesta kertyy todellisuudessa noin 212 kilometriä (Google Maps; Stenros 2006). Turusta saarelle päästäkseen on käytettävä omaa venettä tai kuljettava esimerkiksi ruotsinlaivalla, autolla ja lopuksi veneellä (Suomen Majakkaseura a). Saarelle ei ole julkisia kulkuyhteyksiä. Suomen Majakkaseura järjestää jäsenilleen maksullisia venekuljetuksia, jotka mahdollistavat kahden tunnin pikavierailun. (Suomen Majakkaseura a.) Seuran jäsenet voivat päästä myös talkootöihin viikoksi–kahdeksi (Suomen Majakkaseura b).

Omalla veneellä tai kanootilla voi päästä vierailemaan luodolla (Suomen Majakkaseura c). Lisäksi siellä voi pistäytyä muiden tahojen järjestämien matkojen yhteydessä (esim. Ab Friluftsentreprenörerna S.G.U; Granbergs

Gästhus.) Suomen Majakkaseura (a) huomauttaa sivuillaan, että ”Märket on Suomen myrskyisin paikka”, joten sääolot voivat estää rantautumisen saarelle. Manne Stenros (2006, 60) kertoo, että Märketin merimajakalla ei ole satamaa:

Märketiin pääsee Eckeröstä Signilskärin Merivartioaseman sivuitse väylää myöten. Matkaa Eckeröstä on 11 merimailia. Keskellä Ahvenanmerta avomerellä sijaitsevalle saarelle on lähes mahdotonta rantautua eteläpuolelta. -- Pohjoisrannalla kallio viettää kohtisuoraan viidenkymmenen metrin syvyyteen ja koillisrannalla on pieni poukama, jossa voi tyynellä säällä kiinnittyä suoraan kallioon.

Märketille pääsee jos säät sallivat, mutta ei välttämättä pitkäksi aikaa. Lisäksi matkan pituus ja monivaiheisuus aiheuttavat sen, että vierailu kuvauskaluston kanssa on vaivalloista ja aikaavievää. Dokumenttielokuvan toteutuksen kannalta Märketin kuvauspaikalle on vaikea päästä.

4.2 Sijainnin vuoksi huomioon otettavat asiat

4.2.1 Kuvausluvut

Kuvauspaikasta on saatava kuvauslupa, mielellään kirjallisena, kiinteistön omistajalta tai haltijalta (Aaltonen 2011, 285–287; Rabiger 1998, 141; Rosenthal 1996, 127). Märketin majakkasaaren omistaa Suomen valtio, mutta se on vuokralla Suomen Majakkaseuralla (Suomen Majakkaseura b). Sovimme Suomen Majakkaseuran kanssa, että saamme kuvata dokumenttielokuvamme Märketillä (Pekka Väisänen, sähköpostiviesti 6.11.2012).

Myös kaikilta elokuvassa esiintyviltä on saatava kuvauslupa (Aaltonen 2011, 283; Rabiger 1998, 140–141; Rosenthal 1996, 127–128). ”Erityisesti seurantadokumenteissa, joissa päähenkilön tai päähenkilöiden elämää kuvataan pitkään, on syytä tehdä kirjallinen lupapaperi tai sopimus asiasta.” (Aaltonen 2011, 216.) Laajempia kuvia, kuten maisemaa kuvattaessa, ei kuvauslupaa tarvitse pyytää (Aaltonen 2011, 283–285; Rabiger 1998, 141; Rosenthal 1996, 128).

Majakkaseura auttoi meitä etsimään sopivan talkooporukan, jota voimme haastatella ja kuvata saarella. Etukäteen sovituilta haastateltavilta saamme

allekirjoitetut kuvausluvut, mutta saarelle voi saapua heidän lisäksi useita kymmeniä turisteja (Paula Hätönen, Elna Ristimäki & Hedda Westman, keskustelu 1.7.2013³). Matkamme aikana vietetään myös kansainvälistä majakkapäivää, joten Märketille voi saapua toimittajia ja muita vieraita (Suomen Majakkaseura c). Käännämme kuvauslupasopimuksen sekä englanniksi että ruotsiksi ja tulostamme sopimus pohjia mukaan vierailijoiden varalta.

4.2.2 Matkustaminen, majoitus ja muonitus

Matkustamisen, majoituksen ja muonituksen suunnitteluun ja järjestelyyn voi yleensä mennä paljon aikaa (Aaltonen 2011, 219, 222–224; Hampe 1997, 147–148), mutta Majakkaseuran vieraanvaraisuuden ansiosta voimme olla suurimmaksi osaksi huolehtimatta niistä. Majakkaseura tarjoaa meille matkan saarelle ja sieltä pois. Matkustamme Ahvenanmaalle ruotsinlaivalla, kuljemme eteenpäin autolla ja saamme yhden majataloyön jälkeen luotsikutterikyödin Märketille (kuva 3).

Kuva 3. Sefyr-luotsikutteri. Kuva: Ari Suominen. (Suominen 2013 a.)

³ Jatkossa Hätönen ym. 2013.

Mukaan otettavasta kuvauskalustosta kerrotaan alaluvussa *4.2.8 Kalusto ja kuvauspaikan varustelu* sekä liitteissä 1 ja 2. Märketille matkustettaessa on otettava huomioon myös muut majakkasaarella vaadittavat varusteet. Mukaan on otettava esimerkiksi lämmin makuupussi, peseytymisvälineet, aurinkosuojaa, liukkaalla kalliolla pitävät kengät, lämpimiä ja tuulenpitäviä vaatteita sekä työvaatteita. (Anne Kuusio, sähköpostiviesti 14.4.2013⁴.) Kaikille matkatavaroille suositellaan hankkimaan vakuutus (Aaltonen 2011, 226; Rosenthal 1998, 110).

Suomen Majakkaseura tarjoaa meille majoituksen ja ruoat kuvausmatkan aikana. Märketillä on makuuhuoneita yöpymistä varten (Kuusio 2013). Kustannamme itse ainoastaan majataloyön Ahvenanmaalla ja ruokailut muualla kuin Märketillä. Kullakin talkooporukalla on keittiövastaava, joka on viikon ajan vastuussa ruokavarastosta ja ruoanlaitosta (Hätönen ym. 2013).

4.2.3 Terveys ja jaksaminen

Jos kuvausmatka suuntautuu syrjäiselle seudulle, on yleensä syytä varautua matka-apteekilla (Aaltonen 2011, 300). Märketillä on tarvittavat ensiapuvälineet, joten omia ei ole tarvetta ottaa mukaan (Kuusio 2013).

Kuvauspaikan alueella mahdollisesti esiintyvät taudit kannattaa tarkistaa. Ahvenanmaan saaristo kuuluu puutiaisaivotulehduksen riskialueeseen. Taudin esiintymisalueella pitkään oleskeleville ja erityisesti luonnossa liikkuville suositellaan ennaltaehkäisevää rokotetta. (Rokote.fi.) Vietämme Ahvenanmaan mantereella kuitenkin vain vähän aikaa eikä Märketin luodolla ole korkeaa heinikkoa, joten emme todennäköisesti liiku puutiaisten elinalueella.

Sairastumisten ja tapaturmien varalta kannattaa hankkia matkavakuutus (Aaltonen 2011, 226; Rosenthal 1998, 110). Ostan kuvausmatkaa varten matkavakuutuksen, joka ylittää Ruotsiin asti, koska Märketin saari on puoliksi Ruotsin rajojen sisäpuolella.

⁴ Jatkossa Kuusio 2013.

Kun viettää viikon eristyksissä olevassa paikassa eikä voi poistua kuvaustyömaalta kertaakaan, kannattaa valmistautua myös fyysisen ja henkisen jaksamisen kannalta (Hampe 1997, 220, 272–274).

Muista, että kun tekee dokumenttielokuvaa, niin lähes kaikkeen kuluu enemmän aikaa kuin toivoo. Ja se on stressaavaa. Intensiivinen keskittyminen ja pitkät kuvauspäivät voivat kuluttaa paljon enemmän energiaa kuin mihin on totunut. Kuvausmatkoilla täytyy olla hyvässä fyysisessä kunnossa. Siellä täytyy ruokailla rauhallisesti ja nukkua hyvät yöunet. Eli ei kannata yrittää tehdä liikaa.⁵ (Hampe 1997, 220, käänös Elina Kivilä.)

Asenoidumme siten, että meidän tulee viettää Märketillä myös vapaa-aikaa ja rentoutua, eli meidän täytyy keskeyttää työnteko säännöllisin väliajoin. Tämä helpottaa lisäksi elokuvan leikkausta, sillä kuvamateriaalin määrä pysyy kohtuullisena.

Majakassa asuminen yhdessä haastateltaviensa kanssa voi olla sosiaalisesti haastava tilanne. Pääsemme tutustumaan haastateltaviimme lähemmin, jos osallistumme talkootöihin ja yhteisiin vapaahetkiin. Tämä vaikuttaa dokumentin tekijöiden ja elokuvassa esiintyvien välille syntyvään luottamukseen, joka on tärkeää kuvausten sujumuuden ja hyvän lopputuloksen kannalta (Rabiger 1998, 115; Rosenthal 1996, 119, 154).

Vaikka emme saa tehdä liikaa töitä, niin meidän kannattaa osallistua mahdollisuuksien mukaan myös talkootöihin, jotta emme ole paikalla vain kuvaajina vaan myös osana porukkaa (Aaltonen 2011, 232). Dokumentaristi Barry Hampen (1997, 177) sanoin: ”Sinun tulee tavoitella samaa kuin luontokuvaajien: tulla hyväksytyksi kuvausympäristössä niin nopeasti kuin mahdollista, jotta läsnäolosi ei häiritse sinne kuuluvia.”⁶ (Käänös Elina Kivilä.)

⁵ Remember that almost everything about making a documentary takes longer than you hope it will. And it's stressful. You'll burn up a lot more energy through the intense concentration and long hours required during shooting than you may be used to. You need to be in good physical shape to go on location. And you need relaxed meals and a good night's sleep to keep in shape. So don't try to do too much. (Hampe 1997, 220.)

⁶ Your goal, like that of the wildlife photographer, is to become accepted as part of the environment as quickly as possible so that your presence can be more or less ignored by the people in it. (Hampe 1997, 177.)

4.2.4 Kuvauspaikkaan ja ihmisiin tutustuminen

Kuvauspaikkaan tutustuminen on tärkeä osa elokuvan ennakkotutkimusta ja se kannattaa tehdä perusteellisesti (esim. Aaltonen 2006, 119, 121; Rosenthal 1996, 42–43, 119). ”Jos kyseessä -- on pitkään kuvattava seurantadokumentti, paikkojen etsiminen ja ajan viettäminen mahdollisissa kuvauspaikoissa voi olla hyvin tärkeää.” (Aaltonen 2011, 94.)

Ensinnäkin, miljöö vaikuttaa elokuvan kerrontaan. Se tuo oman osansa kerrottavaan aiheeseen tai tarinaan. (Aaltonen 2011, 93.) Aaltonen (2006, 121) kertoo, että yleensä dokumenttielokuvantekijät etsivät ensin ihmiset, ja vasta sitten fyysiset ympäristöt, jotka tukevat elokuvan teeman käsittelyä. Me toimimme päinvastoin, kuten Susanna Helke ja Virpi Suutari: ”He etsivät ensin miljöitä, ’elokuvallisia näyttämöitä’, ja vasta sitten ja sitä kautta elokuvan henkilöitä.” (Aaltonen 2006, 121–122.) Märketin majakkasaari on meidän elokuvallinen näyttämömme. Toisaalta tilanteemme on kuitenkin erilainen, koska Helke ja Suutari valitsivat kuvauspaikkansa käymällä katsomassa sitä, mutta me olemme nähneet vain kuvia.

Toiseksi, kuvauspaikalla vieraillemalla pystyy samalla tutustumaan ihmisiin sekä heidän rytimiinsä ja rutiineihinsa (esim. Rabiger 1998, 115). Etukäteen voi löytää paljon epävirallista tietoa, joka on dokumentaristille tärkeää. ”Aistit ilmapiirin, opit tuntemaan ihmisiä ja hahmotat viralliset ja epäviralliset avainhenkilöt.” (Aaltonen 2011, 94–95.) Märketin talkooväki vaihtuu säännöllisesti, joten tällainen valmistautuminen ei ole meille mahdollista. Sen sijaan tapaamme elokuvassamme esiintyviä talkoolaisia ennakkoon ja keskustelemme heidän kanssaan käsiteltävistä aiheista ja Märketin olosuhteista.

Otamme ennakkotapaamiseen mukaan vain ääninauhurin, emme kameraa. Esimerkiksi dokumentaristi Michael Rabiger (1998, 131) kertoo, että jo pelkästään nauhurin esiin laittamisella voi tehdä päätelmiä siitä, kuinka ihmiset käyttäytyvät kuvaustilanteessa. Sitä, kuinka haastateltavamme käyttäytyvät täysin erilaisessa ympäristössä, majakkasaarella, voimme vain yrittää arvata.

Kolmanneksi, varsinainen elokuvanteko helpottuu. Jos vierailee kuvauspaikalla etukäteen, voi jo alustavasti pohtia kuvakulmia, valaistusta ja äänitystä. Vierailulla tulee selvittää ulkoiset olosuhteet, jotka vaikuttavat kuvauksen organisointiin. (Aaltonen 2011, 93–94, 216; Rosenthal 1996, 119.) Koska emme voi vierailla Märketillä etukäteen, jääme paitsi näistä eduista. Me tutustumme miljööseen lukemalla tietoa Märketistä, katselemalla saarella otettuja kuvia ja videoita sekä keskustelemalla majakkaseuralaisten kanssa.

Toisaalta kuvauspaikalla käyminen ei ole dokumentaristi Jouko Aaltosen (2006, 121) haastattelujen perusteella aina edes tavoiteltavaa. Hän kertoo parista kiinnostavasta poikkeuksesta:

Kanerva Cederström ei halunnut tehdä ennakkotutkimusmatkaa Siperian halki junassa elokuvaansa *Trans-Siberia*. Juuri tässä elokuvassa oma kokemus oli tärkeä: ”Elokuvan täytyi olla myös minulle ensimmäinen matka niin kuin katsojallekin.” -- Myöskään Markku Lehmuskallio ei juuri tee esitutkimusmatkoja. ”Me on aina menty kameran kanssa ja sitten ruvettu tekemään.” Monet tekijät pelkäävät liian pitkälle menevän ennakkotutkimuksen turmelevan aiheen ainutkertaisuuden. Jotain spontaanuudesta, tekijän ja maailman kohtaamisen ainutkertaisuudesta katoaa, jos se tapahtuu täydellisesti ja tyhjentyvästi jo ennakkotutkimusvaiheessa.

Meille etukäteisvierailusta olisi kuvauksen suunnittelun kannalta hyötyä, mutta uskon, että tällainen ainutkertainen spontaanuus tulee vaikuttamaan lopputulokseen positiivisesti. Kun vierailemme Märketin saarella ensimmäistä kertaa elämässämme, niin uskon, että tulemme kuvaamaan ympäristöä ja yksityiskohtia suuremmalla mielenkiinnolla, kuin jos paikka olisi ennestään tuttu ja olisimme jo tottuneet saaren piirteisiin.

4.2.5 Miljöö ja rakennukset

Tutustuin kuvauspaikkaan keskustelemalla majakkatalkoolaisten kanssa sekä lukemalla Märketin esittelytekstejä, talkoolaisten nettipäiväkirjaa ja majakoista kertovia kirjoja. Kiinnitin erityistä huomiota nettipäiväkirjan kuviin, jotka on otettu samaan vuodenaikaan, kuin me olemme menossa paikalle. Lisäksi katsoin Kirsti Pohjavären dokumenttiohjelman *Myrskyluodon majakka* sekä Suomen Majakkaseuran tuottaman dokumenttielokuvan *Märket 2012*. Molemmat dokumentit on kuvattu Märketillä, joten ne antoivat paremman yleiskäsityksen

Märketin miljööstä kuin mitä kirjoista ja kuvista on ammennettavissa. (Ks. Pohjaväre 2008; Jalo Production Oy 2012.)

Märketin saari (kuva 4) sijaitsee keskellä Ahvenanmerta. Märketin kallion pinta-ala on noin sata kertaa kolmesataa metriä. Saaren korkein kohta yltää noin kolme metriä merenpinnan yläpuolelle. (Laurell 1999, 191.)

Kuva 4. Märketin kallio pilkistää merestä. Kuva: Hannu Vallas / Lentokuva Vallas Oy. (Vallas 2006.)

Märketin merimajakka (kuva 5) on rakennettu graniitista ja tiilistä. Majakan korkeus merenpinnasta on 16,8 metriä ja maanpinnasta 14,3 metriä. (Laurell 1999, 191, 195.) Rakennuksen alin kerros on kellari, jonka yläpuolella on kaksi asuinkerrosta sekä asunnollinen ullakko ja lopulta torni (Lindgren 2010).

Majakkarakennus on lähes 130 vuotta vanha ja se on vuosien varrella rapistunut. Siellä täytyy varoa esimerkiksi alkuperäisiä pistorasioita ja seinätapetteja, jotka Museovirasto on arvioinut suojeltaviksi (Kuusio 2013). Torniin johtava porraskäytävä on vaarallinen ja majakan lyhdyn ympärillä on vain vähän tilaa, joten torniin saa kiivetä enintään viisi ihmistä kerrallaan (Hätönen ym. 2013).

Kuva 5. Märketin saarella on kolme rakennusta: makasiini, konehuone ja majakka. Kuva: Harri Ahokas. (Ahokas 2007 a.)

1950-luvulla saarelle rakennettiin majakan lisäksi huoltorakennus sekä voimaseमारakennus (Laurell 1999, 196), joita kutsutaan makasiiniksi ja konehuoneeksi (Ari Suominen, sähköpostiviesti 31.7.2013) (kuva 5). Lisärakennuksissa on dieselvoimala ja säähavaintolaitteisto. Viimeisen virallisen majakanvartijan nikkarointiverstas on purettu ja sen tilalle rakennetaan saunaa. (Pohjaväre 2008; Hätönen ym. 2013). Rakennusten välille on rakennettu korkealla kulkeva kävelysilta (kuvat 5 ja 8) (Laurell 1999, 196).

Sisällä majakkarakennuksessa saattaa olla hämärää kellonajasta riippumatta, kuten kuvassa 6 näkyy. Lisäksi katselemistani kuvista on havaittavissa, että majakan huoneet eivät vaikuta kovinkaan suurilta. Samat huomiot voi tehdä dokumenttiohjelmien *Myrskyluodon majakka* (Pohjaväre 2008) ja *Märket 2012* (Jalo Production Oy 2012) perusteella.

Kuva 6. Majakan sisätiloissa on hämärää, vaikka ulkona on valoisaa. Kuva: Harri Ahokas. (Ahokas 2007 b.)

Rakennusten sisällä otetuista kuvista (esim. kuva 6) voi nähdä, että huoneissa on paljon yksityiskohtia, joista voi saada mielenkiintoista videokuvaa. Myös mahdollisia haastatteluympäristöjä on kuvien perusteella paljon erilaisia sekä sisällä että ulkona (kts. Suomen Majakkaseura 2013).

4.2.6 Luonto ja eläimet

Menemme Märketille elokuun puolivälissä eli vuodenaika tulee olemaan loppukesä. Tuolloin aurinko nousee noin kello 06:00 ja 06:22 välillä ja laskee kello 21:08 ja 21:34 välillä (UTC+3) (Pappilansalmen koulu 2013).

Saarella tulee todennäköisesti olemaan tuulista ja kosteaa, sillä Märket on Suomen tuulisin paikka (Hätönen ym. 2013; Kuusio 2013). Saarella voi tuulen vuoksi olla hyvin kylmä. Kovan myrskyn aikaan aallot voivat pyyhkiä matalan luodon yli (Suomen Majakkaseura c).

Tyynellä säällä aurinko voi paahtaa avoimelle luodolle tukahduttavasti. Ulkona ei ole esimerkiksi puita ja niiden luomia varjoja, joten hyvällä säällä siellä on hyvin valoisaa (kuva 7). Öisin on majakoiden valoja sekä laivaliikenteen ja taivaankappaleiden loistetta lukuun ottamatta todennäköisesti pimeää.

Kuva 7. Puuton saari on luonnonilmiöiden ja auringonpaisteen armoilla. Kuva: Janne Saavalainen. (Saavalainen 2007.)

Saarella otetuista kuvista (esim. kuva 7) on havaittavissa, ettei siellä kasva kovinkaan paljoa kasvillisuutta. Nettipäiväkirjan kuvissa (Suomen Majakkaseura 2013) näkyy satunnaisesti heiniä, jäkälää, merileviä ja erilaisia kukkia.

Märketin ympäristössä voi nähdä Itämeren suurimpia harmaahyljeyhdyskuntia (Granbergs Gästhus). Hallit makaavat isoina ryhminä Märketin kaltaisilla luodoilla, kun niillä on karvanvaihdon aika. Tämä aika on touko–kesäkuun vaihteessa, joten meidän matkamme aikana emme välttämättä näe niitä. (Pohjaväre 2008; Wikipedia c.) Ahvenanmaan saaristossa on hyvät mahdollisuudet nähdä myös erilaisia merilintuja kuten merikotkia. (Granbergs

Gästhus.) Märketillä lisääntyvien lintujen pesintää emme pysty kuvaamaan, koska lintujen pesimäaika on matkan aikana jo päättynyt (BirdLife Suomi).

Kymmenen päivän sääennusteen mukaan Märketillä tulee olemaan suurimman osan ajasta joko puolipilvistä tai melkein selkeää ja poutaa. Ainoastaan yhdeksi päiväksi ennustetaan puolipilvistä ja ajoittain sadetta. Ennustepäivälämpötilat ovat 17–19°C ja tuulen keskimääräinen nopeus 5–9 metriä sekunnissa. (Foreca 2013 a.) Tämä tarkoittaa kohtalaista tai navakkaa tuulta. Luvut eivät ole siis lähelläkään kovaa tuulta tai myrskyä. Ennusteen mukainen tuuli näkyy kovimmillaan siten, että aallonharjat ovat ”kauttaaltaan valkoisina vaahtopäinä” ja että ”meri kohisee jatkuvasti”. (Wikipedia b.)

4.2.7 Vain yksi mahdollisuus

Voimme vieraillla Märketillä vain yhden kuvausmatkan ajan. Saarella työskentelisi toisella kerralla eri talkooryhmä kuin ensimmäisellä, mikä ei sovi käsikirjoitukseemme. Lisäksi emme halua pyytää Majakkaseuraa kuljettamaan meitä edestakaisin mieleemme mukaan.

Kaikki elokuvamateriaali on saatava kuvattua yhden vierailun aikana. Mikäli myöhemmin selviää, että tarvitsemme lisää materiaalia, emme pääse enää takaisin. Kuvausmatkan ainutkertaisuus lisää paineita kuvaamisen lisäksi erityisesti käsikirjoitukselle (jonka työparini laatii, ks. Pihlman 2013), kaluston suunnittelulle sekä pakkaamiselle. Jos yksikin tarpeellinen johto tai akku unohtuu Turkuun, voi koko elokuvan toteutuminen vaarantua.

4.2.8 Kalusto ja kuvauspaikan varustelu

Meidän on saatava koottua mahdollisimman vähän tilaa vievä kalusto, jonka pystymme kuljettamaan omin voimin. Otan kaluston suunnittelussa huomioon myös kuvausryhmämme pienen koon, kuvallisen tyylin, miljöön ja luonnonolot sekä kuvauspaikan varustelun.

Saarella ollessamme tarvitsemme usein sähkövirtaa. Meidän täytyy ladata tietokoneen, kameroiden, valon sekä ääninauhureiden akkuja ja paristoja. Eristyksissä olevaksi paikaksi Märket tarjoaa hyvät kuvaolosuhteet virransaannin suhteen. Saaren sähkö tuotetaan mahdollisuuksien ja tilanteiden mukaan aurinkopaneeleilla, tuuligeneraattoreilla tai dieselgeneraattorilla (Kuusio 2013; Ari Suominen, sähköpostiviesti 31.7.2013). Saamme ladata akkuja rajoituksetta. Käytettäviä pistorasioita on majakkarakennuksen alakerrassa ja useimmissa makuuhuoneissa. Lisäksi saarella on jatkojohtoja. (Marcus Granér, sähköpostiviesti 11.5.2013.) Jos Märketin tavallinen sähköntuotanto katkeaa, on käytettävä siirrettävää aggregaattia eli polttomoottori-generaattoria tai sähkövoimakonetta (Suomen Majakkaseura 2012).

Käytämme digitaalista järjestelmäkameraa, sillä se vastaa parhaiten vaatimuksiamme sekä keveyden, koon että laadun ja hallittavuuden suhteen (Juniper ym. 2011, 7; Moritz 2010, 13–15; Riikonen 2012, 29). Pakkaan mukaan erilaisia objektiiveja, joista kolmea aion käyttää ensisijaisesti. Kiinteäpolttovälinen objektiivi on valovoimainen ja soveltuu hyvin esimerkiksi haastatteluihin sisätiloissa. Zoom-objektiivi ei ole yhtä valovoimainen, mutta siinä on äänetön tarkennus ja sillä voi kuvata sekä lähellä että kaukana olevia kohteita talkootyömaalla, tai esimerkiksi merilintuja ja harmaahylkeitä. Kolmas objektiivi on laajakulmainen ja valovoimainen. Sen avulla voi kuvata maisemia ja majakan arkkitehtuuria sekä haastatteluja tai seurantaa ahtaissa sisätiloissa, jos ei halua että kuvasta rajautuu paljoa pois.

Digijärjestelmäkameroiden sisäänrakennettu mikrofoni ei ole käyttökelpoinen (esim. Juniper ym. 2011, 96; Leponiemi 2010). Kuvaaja (eli minä) vastaa äänityksestä kameran päälle asennettavan ulkoisen mikrofonin avulla ja haastattelija (eli työparini) puomittaa äänet ääninauhurilla mahdollisuuksien mukaan. Märketin tuulisten sääolosuhteiden takia äänentallentimille on laitettava hyvät tuulisuojat.

Koska epäilen, että majakkarakennuksessa on hämärää, ja koska en voi olla varma satunnaisten kankaiden tai seinien oikean värisestä heijastuksesta, päätin ottaa mukaan pienen LED-valaisimen ja kokoontaitettavan heijastimen.

Aukeaa luotoa ajatellen auringonvalosta voi tulla ongelmia (Juniper ym. 2011, 84–85). Päätin ottaa mukaan sekä luopin, jonka avulla näytön katsominen on helpompaa, että ND-suotimen, joka estää kuvan ylivalottumisen (Juniper ym. 2011, 84–85, 99; Wilkinson 2013.)

Kun kuvataan meren äärellä, voi horisontti näkyä kuvassa usein, joten kuvan suoristaminen on tärkeää. Lisäksi tulemme mahdollisesti kulkemaan eri puolilla saarta ja majakkarakennuksen eri kolkissa, kuten jyrkissä portaikoissa (kuvat 8 ja 9). Pakkaan mukaan sekä kolmijalan että monopodin. Kolmijalan avulla saan kuvattua vakaata ja suoraa kuvaa. Monopodin kanssa pystyn kuvaamaan ahtaissa paikoissa sekä liikkumaan ripeästi. (Lancaster 2011.)

Kuva 8. Majakan, konehuoneen ja makasiinin välillä kulkee kapea silta. Kuva: Ari Suominen. (Suominen 2013 b.)

Kuva 9. Majakan eri kerroksiin kuljetaan jyrkkiä kierreportaita pitkin. Kuva: Jouko Vihanto. (Vihanto 2012.)

Taltioitu materiaali täytyy siirtää talteen kun kameran ja ääninauhurin muistikortit täyttyvät. Tämän takia on välttämätöntä ottaa mukaan tietokone sekä useampi kappale tilavia ja nopeita ulkoisia kovalevyjä. (Harrington, Shapiro & Carman 2012, 14–15.)

Jos jokin tarvikkeistamme menee majakkasaarella rikki tai katoaa, emme saa mistään uutta kappaletta tilalle. Aaltonen (2011, 296) kertoo pakkausristiriidasta:

Kaluston optimointi on aina ongelmallista. Sitä tulisi olla mukana tarpeeksi, muttei liikaa. Jokainen ylimääräinen kilo aiheuttaa ongelmia. Jos kuvausmatka on pitkä ja jos kuvaa paikassa, jossa ei ole huoltoa tai varaosia saatavilla, kannattaa pelata varman päälle. Ota kaikkia piuhoja ja vastaavia mukaan kahdet kappaleet. Ja muista ottaa tarpeeksi nauhoja tai muistikortteja. Mukaan voi ottaa varsinaisen kuvauskameran lisäksi toisen pienemmän hdv-kameran varakameraksi.

Siltä varalta että tärkein kuvausvälineemme jysähtää rantakallioon, otamme mukaan toisen samanlaisen järjestelmäkameran. Myös jalustoja on kaksi. Pakkaamme mukaan useamman kappaleen objektiiveja, akkuja, muistikortteja, latureita, piuhoja sekä ääninauhureita.

Kaluston valinnasta on lisää tietoa kirjallisuuskatsauksessa (liite 1) sekä kalustoluettelossa (liite 2).

5 SUUNNITTELUTYÖN ONNISTUMINEN

Saimme etukäteen sovituilta haastateltaviltamme allekirjoitetut kuvausluvut, mutta talkooryhmään kuuluikin vielä yksi jäsen, joka ei ollut saanut tietoa kuvausprojektistamme eikä halunnut esiintyä elokuvassamme. Teimme hänen kanssaan erilaisen kuvauslupasopimuksen, jonka mukaan hän saa esiintyä elokuvassa vain taustahahmona. Tämä ei ollut ongelma koska päätimme vain olla kuvaamatta hänestä tunnistettavia lähikuvia. Lisäksi yksi jäsen Märketin edellisen viikon talkooryhmästä jäi yllättäen saarelle vielä yhdeksi viikoksi, mutta hän antoi kuvausluvan empimättä. Saimme kuvausluvut myös muilta saarella vierailleilta, joilta ne tarvitsimme.

Ennakkosuunnittelu onnistui muilta osin varsin hyvin. Matkustaminen, majoitus ja muonitus sujuivat suunnitelmien mukaisesti. Tapaamamme talkoolaiset käyttäytyivät majakkasaarella suurin piirtein sillä tavalla, kuin olimme ennakkotapaamisen perusteella arvioineet.

Olin saanut kuvien, videoiden, tekstien ja keskustelujen perusteella niin hyvän kuvan Märketin miljööstä, että paikka tuntui lähes tutulta heti kun saavuimme sinne. Talkooviikon loppupuolella aloin pelätä, etten ymmärrä kuvata jotakin mielenkiintoista, koska olen jo niin tottunut pienen saaren ominaisuuksiin. Elokuvan leikkausvaiheessa tulikin mieleeni useita asioita, joita olisi kannattanut kuvata ylipäätään tai jotenkin eri tavalla. Esimerkiksi keittiön kylmäsäilytystiloja en ymmärtänyt kuvata laisinkaan ja majakan lyhtytornia olisi voinut kuvata vieläkin useammista kuvakulmista. Onneksi saimme kaikesta huolimatta luotua haluamamme kohtaukset. Uskon, että jos olisin vierailut Märketillä etukäteen, en olisi ymmärtänyt kuvata tämänkään vertaa erilaisia yksityiskohtia. Ainutkertainen ensikohtaaminen kuvausympäristön kanssa oli siis kuvalliselta kannalta hyvä asia.

Onnistuin arvioimaan kuvausolosuhteet onnistuneesti. Sain ennakkotutkimuksen avulla oikean käsityksen rakennuksista, huoneiden koosta ja valaistuksesta sekä luonnosta ja luonnonoloista. Suunnitteluvaiheessa arvelin

esimerkiksi, että saatamme nähdä hylkeitä. Niin näimmekin, mutta ne olivat liian kaukana kuvattavaksi. Kalliolta löytyi kuitenkin tunnistettava riskilän muna (kuva 10), vaikka arvelin suunnitteluvaiheessa, ettei se olisi mahdollista. Riskilä munii touko–kesäkuussa (Koskimies & Lokki 1997, 154), joten on ihme, ettei muna ollut huuhtoutunut mereen tai hajonnut sirpaleiksi elokuun puoliväliin mennessä. Linnunmuna kuvaa täydellisesti saarella havaittavaa karuutta ja kauneutta.

Kuva 10. Vastoin odotuksia löysin kalliolta kuivuneen linnunmunan. Kuva: Elina Kivilä. (Kivilä 2013.)

Säätilat olivat muilta osin ennusteiden mukaisia, mutta tuulen nopeus oli ajoittain paljon kovempaa. Ennusteiden (Foreca 2013 a) mukaan tuuli olisi ollut kohtalaista tai navakkaa tuulta (5–9 metriä sekunnissa), mutta todellisuudessa tuulen keskinopeus vaihteli heikosta kovaan tuuleen (3–16 metriä sekunnissa) (Foreca 2013 b; Wikipedia b). Kovassa tuulella oli vaikea kulkea tuulta vasten ja aaltojen kohina kuului vahvasti. Puuskittain nopeus ylsi jopa myrskytuulen lukemiin, jolloin tuuleen pystyi nojaamaan (noin 20 metriä sekunnissa).

Kuvauspaikan varustelussa ja mukaan pakatussa kuvauskalustossa ei ilmennyt puutteita eikä mikään mennyt rikki. Ainoastaan äänitysvälineistö aiheutti ongelmia (kuva 11), sillä kovan tuulen aikana haastattelujen tekeminen ulkona

oli mahdotonta. Ongelma olisi todennäköisesti ollut ratkaistavissa ammattimaisemmalla äänitysvälineistöllä, jota emme toisaalta olisi pystyneet käyttämään budjettimme sekä kuvausryhmämme koon vuoksi. Jos mukanamme olisi ollut sekä äänittäjä että puomittaja, tai edes yksi vain ääneen keskittynyt henkilö, olisi äänittäminen ollut helpompaa.

Kuva 11. Suojasimme ääninauhurin tavallisen tuulisuojan lisäksi pipolla.
Kuva: Elina Kivilä. (Kivilä 2013.)

En ollut pakannut mukaan juurikaan mitään tarpeetonta. Esimerkiksi molemmat järjestelmäkamerat, kaikki objektiivit, ND-suodin, etsin, valo ja molemmat jalustat osoittautuivat tarpeellisiksi. Vastaavalta matkalta voisin jättää ainoastaan reflen pois, sillä siitä ei ollut huomattavaa hyötyä.

Vaikka olimme kuvausmatkan jälkeen uupuneita, osasimme mielestäni pitää kylliksi vapaa-aikaa. Pidimme huolta siitä, että saimme syötyä ja nukkua kunnolla. Ehdimme osallistua jonkin verran myös talkoo- ja keittiötöihin. Tulimme hyvin toimeen talkoolaisten kanssa joten yhteiselossa ei ilmennyt lainkaan ongelmia.

Uudet majakanvartijat -dokumenttielokuva onnistui ja sai hyvää palautetta. Elo kuvasta tuli lähes täysin sellainen kuin suunnittelimme ja toivoimme.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Uudet majakanvartijat -dokumenttielokuvaa suunniteltiin noin kymmenen kuukautta. Varsinainen elokuvanteko kesti noin kaksi kuukautta.

Opinnäytetyöni perusteella vaikeasti tavoitettavassa ja luonnonolojen vuoksi haastavassa paikassa kuvattavan dokumenttielokuvan suunnittelu on tavallisempiin kuvausprojekteihin verrattuna hyvin erilaista. Mikäli taustatyön tekee hyvin, ei dokumenttielokuvan teossa ilmene välttämättä sen enempää vaikeuksia kuin missään muuallakaan.

Omaa dokumenttielokuvaamme tehdessäni huomasin, että erityisesti kaksi seikkaa asettavat suuria haasteita. Ensimmäinen on kuvauspaikkaan tutustuminen siten, että ei vieraile paikalla kertaakaan. Tämä haastaa käyttämään mielikuvitusta tiedonhaussa ja kuvausolosuhteiden arvioimisessa. Toinen on se, ettei kuvauspaikalta voi poistua ennen kuin kuvaukset päättyvät lopullisesti. Tämä asettaa paineita sille, että kuvausten on onnistuttava yhdellä kuvausmatkalla, eikä esimerkiksi unohtuneita välineitä voi kesken kaiken lähteä hakemaan. Lisäksi täytyy olla varma siitä, että kuvamateriaali riittää, sillä kuvauspaikalle ei voi palata jälkeenpäin kuvaamaan lisää.

Tämä opinnäytetyö kertoo kuvausmatkasta vaikeasti tavoitettavaan kuvauspaikkaan, mutta esimerkiksi matkustaminen, majoitus ja ruokailu järjestäytyivät hyvin mutkattomasti vieraanvaraisen Majakkaseuran ansiosta. Tutkimusta voisi jatkaa ja laajentaa lähtemällä vielä vaikeammin tavoitettavaan paikkaan, kuten erämaahan tai viidakoon, jolloin kaikki tässä opinnäytetyössä esitetyt haasteet vaikeutuvat vielä moninkertaisesti. Samaa aihepiiriä voisi tutkia myös tarkastelemalla vaikeaa sijaintia toisesta näkökulmasta: kuinka tehdä journalismia aiheesta, joka vaatii pääsyä paikkoihin, jonne toimittajia ei päästetä mielellään tai ollenkaan.

Elokvien tekoprosessit ovat aina erilaisia, joten opinnäytetyöni tulokset kertovat vain tästä yksittäisestä käsiteltävästä tapauksesta.

LÄHTEET

Dokumentaariset videotuotannot

Pohjaväre, K. 2008. Myrskyluodon majakka. Suomi: Kirsti Pohjaväre.

Jalo Production Oy 2012. Märket 2012. Suomi: Jalo Production Oy.

Elektroniset lähteet

Ab Friluftsentreprenörerna S.G.U. Vaativa melonta Märketin majakalle. Viitattu 6.8.2013.
<http://www.sgu.nu/start.con?iPage=11&iLan=2>

BirdLife Suomi. Vastauksia lintuja ja ihmisiä käsitteleviin kysymyksiin. Viitattu 7.8.2013.
http://www.birdlife.fi/lintuharrastus/faq-linnut_ja_ihminen.shtml

Foreca 2013 a. Märket, Hammarland. Kymmenen päivän ennuste. Viitattu 15.8.
<http://foreca.fi/Finland/Hammarland/Market/tenday>

Foreca 2013 b. Märket, Hammarland. Havaintohistoria. Viitattu 22.8. ja 25.8.
<http://www.foreca.fi/Finland/Hammarland/Market/obshist?station=1020002993>

Google Maps. Viitattu 26.5.2013. <http://goo.gl/maps/dpBSH>

Granbergs Gästhus. M/S Felicia. Viitattu 7.8.2013.
<http://www.granbergs.ax/Suomeksi/felicia.html>

Lancaster, K. 2011. DSLR Cinema and Video Journalism. Equipment. Viitattu 4.7.2013.
<http://kurtlancaster.com/equipment/>

Lindgren, T. 2010. Studio55.fi. Märketin majakka sai uuden elämän. Viitattu 13.8.2013.
<http://www.studio55.fi/matkailu/article/marketin-majakka-sai-uuden-elaman/131572>

Pappilansalmen koulu 2013. Aurinkoinfo. Viitattu 7.8.
<http://www.hamina.fi/koulut/psalmi/maws/suninfo.php>

Rokote.fi. Matkailijan rokoteopas. Puutiaisivotulehdus. Viitattu 28.3.2013.
<http://www.rokote.fi/Matkailijan-rokoteopas/Matkailijan-tauteja/265/Puutiaisivotulehdus.aspx>

Suomen Majakkaseura 2012. Märketin päiväkirja 26.3. Maintenance day. Viitattu 6.8.2013.
http://www.majakkaseura.fi/fin/market/marketin_paivakirja_2012/paivakirja_260312/

Suomen Majakkaseura 2013. Märketin päiväkirjat 2013. Viitattu 7.8.2013.
http://www.majakkaseura.fi/fin/market/marketin_paivakirja_2013/

Suomen Majakkaseura a. Märketille on helppo tulla! Viitattu 28.3.2013.
http://www.majakkaseura.fi/fin/market/nain_matkustat_marketille/

Suomen Majakkaseura b. Märket. Viitattu 6.8.2013. <http://www.majakkaseura.fi/fin/market/>

Suomen Majakkaseura c. Majakoille. Märket. Viitattu 13.8.2013.
<http://www.majakkaseura.fi/fin/majakat/majakoille/market/>

Wikipedia a. Märket. Viitattu 28.3.2013. <http://fi.wikipedia.org/wiki/Märket>

Wikipedia b. Boforiasteikko. Viitattu 15.8.2013. <http://fi.wikipedia.org/wiki/Boforiasteikko>

Wikipedia c. Halli (eläin). Viitattu 15.8.2013. <http://fi.wikipedia.org/wiki/Harmaahylje>

Wilkinson, M. 2013. Fstoppers Original. My Top 8 Pieces Of Gear For Shooting Run And Gun Video On A DSLR. Viitattu 20.7.2013. <http://fstoppers.com/my-top-8-pieces-of-gear-for-shooting-run-and-gun-video-on-a-dslr>

Julkaisemattomat lähteet

Granér, M. 2013. Märketin sähkötekniikan asiantuntija. Sähköpostiviesti. 11.5.

Hätönen, P., Ristimäki, E. & Westman, H. 2013. Majakkaseuran jäseniä. Keskustelu. 1.7.

Kuusio, A. 2013. Märketin talkootöiden organisoija. Sähköpostiviesti, PowerPoint-tiedostot *Talkoolaiseksi Märketille ja Märket 2013 rakennustyöt*. 14.4.

Suominen, A. 2013 b. Majakkaseuran jäsen. Sähköpostiviesti. 31.7.

Väisänen, P. 2012. Suomen Majakkaseuran puheenjohtaja. Sähköpostiviesti. 6.11.

Kirjallisuus

Aaltonen, J. 2006. Todellisuuden vangit vapauden valtakunnassa – Dokumenttielokuva ja sen tekoprosessi. Helsinki: Like.

Aaltonen, J. 2011. Seikkailu todellisuuteen. Dokumenttielokuvan tekijän opas. Helsinki: Like.

Arpiainen, M. 2010. Dokumenttielokuvan tekoprosessi. One Love -dokumenttielokuva. Opinnäytetyö. Kulttuurituotannon koulutusohjelma. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Saatavissa: https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/6778/Arpiainen_Mari-Anne.pdf?sequence=1

Hampe, B. 1997. Making Documentary Films and Reality Videos. A Practical Guide to Planning, Filming, and Editing Documentaries of Real Events. New York: Henry Holt and Company.

Harrington, R. & Shapiro, A. & Carman, R. 2012. From Still to Motion. Editing DSLR Video with Final Cut Pro X. USA: Peachpit Press.

Haverinen, J. 2013. Dokumenttielokuvan kuvauksen haasteet. Opinnäytetyö. Viestinnän koulutusohjelma. Kotka: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Saatavissa: https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/56762/Haverinen_Joni.pdf?sequence=1

Juniper, A. & Newton, D. 2011. Videokuvaa järkkärillä. 101 huippuvinkkiä. Jyväskylä: Docendo.

Kalmakurki, A. 2008. Ennakkotuotanto Venäjällä kuvatussa dokumenttielokuvassa. Dokumenttielokuva Kombinaattori. Opinnäytetyö. Viestinnän koulutusohjelma. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/10449/Kalmakurki.Aleksi.pdf?sequence=2>

Kolppo, A. 2011. Dokumenttielokuvan ennakkosuunnittelu. Opinnäytetyö. Viestinnän koulutusohjelma. Kotka: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Saatavissa: https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/35658/Kolppo_Antti.pdf?sequence=1

Koskimies, P. & Lokki, J. 1997. Kotimaan linnut. 2. painos. Porvoo: WSOY.

Lappalainen, E. 2012. Syötäväksi kasvatetut. Miten ruokasi eli elämänsä. Jyväskylä: Atena. Sähkökirja. Saatavissa: <http://www.satakirjastot.fi/>

Laurell, S. 1999. Suomen majakat. Helsinki: Nemo, Merenkululaitos. Jyväskylä: Gummerus.

Leponiemi, K. 2010. Videokuvaus. Taitoa ja tekniikkaa. Jyväskylä: Docendo.

Majabacka, M. 2006. Ulkomailla kuvattavan dokumentin haasteet. Opinnäytetyö. Viestinnän koulutusohjelma. Turku: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Saatavissa: http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Turku2006/909d50_Turku_Majabacka_06.pdf

Moritz, D. 2010. DSLR Beyond the Still. Cinema Style Filming On a Budget. San Francisco: pixelWAVE STUDIOS. Saatavissa: <http://www.p-wave.de/dslr/>

Pihlman, O. 2013. Totuus sellaisena kuin minä sen näen – Miten ja miksi tein käsikirjoituksen Uudet majakanvartijat -dokumenttielokuvaan? Opinnäytetyö. Viestinnän ja journalismin koulutusohjelmat. Turku: Diakonia-ammattikorkeakoulu ja Turun ammattikorkeakoulu. Saatavissa, kun julkaistu: <https://publications.theseus.fi/>

Rabiger, M. 1998. Directing the Documentary. 3. Painos. Boston: Focal Press.

Rosenthal, A. 1996. Writing, Directing, and Producing Documentary Films and Videos. 2. painos. Carbondale (IL) : Southern Illinois University Press.

Riikonen, J. 2012. Järjestelmäkamera kotimaisten dokumenttituotantojen kuvausvälineenä. Opinnäytetyö. Viestinnän ja journalismin koulutusohjelmat. Turku: Diakonia-ammattikorkeakoulu ja Turun ammattikorkeakoulu. Saatavissa: https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/51660/Riikonen_Janne.pdf?sequence=1

Stenros, M. 2006. Suuri majakkakirja 1. Lahti: A la carte kirjat. Keuruu: Otavan kirjapaino.

Kuvat

Ahokas, H. 2007 a. Untitled. Julkaistu kuvaajan luvalla. <http://www.flickr.com/photos/ahokas/2783524562/>

Ahokas, H. 2007 b. Inside Märket. Julkaistu kuvaajan luvalla. <http://www.flickr.com/photos/ahokas/2782682125/>

Kivilä, E. 2013. *Uudet majakanvartijat* -dokumenttielokuvan kuvamateriaali.

Maanmittauslaitos 2013. Paikkatietoportaali Paikkatietoikkuna. Viitattu 2.6. <http://www.paikkatietoikkuna.fi/web/fi/kartta>

Saavalainen, J. 2007. Märket Lighthouse. Julkaistu kuvaajan luvalla. http://www.flickr.com/photos/janne_saavalainen/6642462331/

Suominen, A. 2013 a. Goodbye Katja, Päivi and Pasi. Julkaistu kuvaajan luvalla. http://www.majakkaseura.fi/fin/market/marketin_paivakirja_2013/viikko_20/

Suominen, A. 2013 b. A view from the machineroom to the lighthouse. Julkaistu kuvaajan luvalla. http://www.majakkaseura.fi/fin/market/marketin_paivakirja_2013/viikko_20/

Vallas, H. 2006. Lentokuva Vallas Oy. Julkaistu kuvaajan luvalla. http://suomi.ilmasta.fi/kuvaus.php?kuva_id=06242_29 - 1

Varsinais-Suomen liitto 2013. Paikkatietokeskus Lounaispaikka. Viitattu 2.6. <http://www.lounaispaikka.fi/>

Vihanto, J. 2012. Dangerously steep stairs. Julkaistu kuvaajan luvalla. http://majakkaseura.fi/fin/market/marketin_paivakirja_2012/paivakirja_180612/

Liite 1: Kirjallisuuskatsaus

Mahdollisimman vähän ja varmuuden vuoksi ylimääräistä

Kuvaamme *Uudet majakanvartijat* -dokumenttielokuvan Märketin majakkasaarella. Kuvauspaikan sijainti on sellainen, että sinne ei pääse helposti, ja kun pääsee, niin sieltä ei pääse kesken kaiken käymään muualla.

Matkustamme Ahvenanmaalle ruotsinlaivalla, kuljemme eteenpäin autolla ja saamme lopulta luotsikutterikyödin Märketille. Emme voi kuljettaa selässämme suuria määriä tavaraa emmekä voi lastata kimpakyytiautoa tai luotsikutteria täyteen kuvausvälineitämme. Meidän on saatava koottua mahdollisimman vähän tilaa vievä kalusto, jonka pystymme kuljettamaan omin voimin. Lisäksi on otettava huomioon kuvausryhmämme koko, sillä meitä on vain kaksi.

Tavaroita on pakattava mukaan mahdollisimman vähän. Toisaalta, kun lopulta pääsemme saarelle, emme pysty poistumaan sieltä kesken kaiken. Tämän takia meidän täytyy varautua esimerkiksi kaluston rikkoontumiseen ja ottaa varmuuden vuoksi joitakin varakappaleita mukaan.

Tässä kirjallisuuskatsauksessa tutkin, minkälaisella kalustolla meidän kannattaa lähteä matkaan. Millainen on pienin ja kevyin mahdollinen kuvauskalusto, jolla saamme toteutettua dokumenttielokuvamme?

Kamera

Koska dokumenttielokuvat käsittelevät usein ainutkertaisia asioita, annetaan kuvanlaadulle paljon anteeksi. Materiaalia voi kuvata oikeastaan millä välineellä tahansa, joten dokumenttielokuvan tekemiseen soveltuvia kameravaihtoehtoja on paljon: esimerkiksi kännykkäkamerat, pienet amatöörikamerat, HDV-

kamerat¹, HD-kamerat², RED-kamerat³ ja digijärjestelmäkamerat. (Aaltonen 2011, 212–213.) Kuvauspaikan sijainnin, olosuhteiden ja kuvausryhmän pienen koon takia meidän on valittava kätevin kameravaihtoehto. Huomioon on otettava myös kuvaustyyli, jota tavoittelemme.

Dokumentaristi Jouko Aaltonen (2011, 213–214) huomauttaa, että mitä raskaammalla kalustolla lähdetään liikkeelle, sitä enemmän ryhmään tarvitaan assistentteja ja sitä vaivalloisempaa on työskentelyn liikkuvuus. Raskas ammattilaiskalusto on näin ollen poissuljettu vaihtoehto.

Videokuvausalan ammattilainen Kari Leponiemi (2010, 36) kirjoittaa, että kameran koko jakaa käyttäjien mielipiteitä, sillä vaikka suurempi kamera istuu tukevasti kuvaajan olkapäällä, on pienirunkoinen kamera kätevä matkalla. Leponiemen (2010, 21) mukaan toimittajakuvaajat ja tv-dokumenttien tekijät käyttävät tyypillisesti kevyitä ammattikameroita. Leponiemi (2010, 54–55) antaa esimerkiksi Riku Rantalan ja Tuomas Milonoffin luoman Madventures-matkaohjelman:

Ohjelman ensimmäinen tuotantokausi toteutettiin hyvin pienellä budjetilla kahden hengen tuotantoryhmänä, paikasta toiseen liikuttii edullisesti ja kuvauksessa käytettiin kotivideokameroita. -- Huomionarvoisinta on se, että ohjelmasarjan taakse ei tarvittu suurta tuotantokoneistoa eikä kallista tekniikkaa.

Vastaavan kokoinen kevyt ammattivideokamera voisi mahtua myös meidän matkatavaroihimme. Meidän dokumenttielokuvaamme ajatellen videokameroiden laatu ja hallittavuus on kuitenkin ongelma. Madventuresin tyyliin kuuluu tietty viimeistelemättömyys, joka ei sovi meidän suunnitelmiimme, sillä me haluamme kuvata elokuvamaisesti⁴.

Korkealaatuista videokuvaa voi kuvata myös digitaalisilla järjestelmäkameroilla. Edes kalliit videokamerat eivät pysty vastaavaan laatuun ja hallittavuuteen kuin digijärjestelmäkamerat (Juniper & Newton 2011, 7). Niiden etuna on kuvan

¹ HDV- eli *High-Definision Video* -kamera kuvaa teräväpiirtokuvaa, mutta pakkaa eli pienentää kuvan tiedostokokoa rankasti (Wikipedia; Aaltonen 2011, 213).

² HD-kamera kuvaa laadukasta teräväpiirtokuvaa (Aaltonen 2011, 213).

³ RED-kamerat ovat Red Digital Cineman tuottamia digitaalisia ammattilaiselokuvakameroita (HD-Post; Aaltonen 2011, 213).

⁴ Elokuvamaisuus tarkoittaa kotivideomaisuuden välttämistä; digitaalisesti kuvatusta materiaalista pyritään saamaan filmikameralla kuvatun näköistä (Isoniemi 2011, 13).

elokuvamaisuuden lisäksi keveys ja pieni koko (Moritz 2010, 13–15). Kuvauskalusto mahtuu matkustettaessa paljon pienempään tilaan, kuin ammattilaiskamera varusteineen (Riikonen 2012, 29).

Järjestelmäkamerat on suunniteltu ensisijaisesti valokuvausta varten (esim. Koo 2010, 64). Mahdollisimman sulavaa videokuvausta varten voi olla tarpeen hankkia erilaisia lisävarusteita, jotka ”ripustuksineen, monitoreineen, kahvoineen ja kovalevyineen” lisäävät sekä kuvauskaluston kokoa että hintaa (Aaltonen 2011, 213).

Valitsin mahdollisista lisävarusteista huolimatta digitaalisen järjestelmäkameran. Se vastaa parhaiten vaatimuksiamme sekä keveyden, koon että laadun ja hallittavuuden suhteen. Tarkastelen seuraavia kuvaustarvikkeita siitä näkökulmasta, että elokuva kuvataan digitaalisella järjestelmäkameralla.

Objektiivit

Mahdollisuus vaihtaa objektiiveja on yksi hyödyllisimmistä eduista, mitä digijärjestelmäkamerat tarjoavat videokuvaukseen (Juniper ym. 2011, 7). Kaikki objektiivit eivät kuitenkaan sovellu videokuvaukseen (Riikonen 2012, 32).

Videokuvausta varten suositellaan käyttämään objektiiveja, joissa on nopea ja äänetön ultraäänitarkennusmoottori (esimerkiksi Canonilla USM tai STM ja Sigmalla HSM)⁵. Ultraäänitarkennusmoottorit eivät kuitenkaan toimi kaikkien kamerarunkojen kanssa. (Saari 2013.) Myös kuvanvakaajaa (IS)⁶ ja tasaista aukkosuhdetta (*constant aperture*)⁷ suositellaan (Bloom 2010 a). Objektiivin on hyvä olla myös valovoimainen, koska ISO-herkkyyttä⁸ ei kannata videokuvatessa säätää kovinkaan suureksi (Bloom 2010 b).

⁵ Esimerkiksi USM-, STM- ja HSM-objektiivit tarkentavat nopeasti ja niiden äänetön tarkennusmoottori ei kuulu videolla ruksutuksena (Saari 2013).

⁶ Kuvanvakaaja ”poistaa käsien tärinästä johtuvaa epäterävyyttä kuvasta--” (Saari 2013).

⁷ Tasaista aukkosuhdetta kutsutaan myös aukkosuhdekorjaukseksi. Zoomattaessa aukkosuhde ei muutu, joten kuvan valoisuus pysyy samana. (Hartikainen 2011).

⁸ Mitä korkeampi ISO-herkkyys on, sitä enemmän kuva valottuu, mutta myös kohina lisääntyy (Saari 2012).

Usein suositellaan käyttämään ensisijaisesti kiinteäpolttovälisiä prime-objektiiveja, koska ne ovat nopeita, laadukkaita ja valovoimaisia (Lancaster 2011; Bloom 2010 a). Toisaalta uutis- ja dokumentointivideointiin suositellaan enemmän zoom-objektiiveja, koska tapahtumia ei voi ennakoida ja zoomaaminen voi olla välttämätöntä (Fenchel & Janisch Filmproduktion 2011; Koo 2010, 42). Objektiivien vaihtaminen voi olla dokumenttielokuvaa kuvatessa vaikeaa tai jopa mahdotonta, koska sitä ei voi tehdä silmänräpäyksessä (Haverinen 2013, 29–30).

Pakkasin mukaan erilaisia objektiiveja, joista kolmea aion käyttää ensisijaisesti. Kiinteäpolttovälinen (30 mm) objektiivi on valovoimainen (f/1.4) ja soveltuu hyvin esimerkiksi haastatteluihin sisätiloissa. Zoom-objektiivi (18–135 mm) ei ole yhtä valovoimainen (f/3.5–5.6), mutta siinä on äänetön tarkennus (STM) ja sillä voi kuvata sekä lähellä että kaukana olevia kohteita talkootyömaalla, tai esimerkiksi merilintuja ja harmaahylkeitä. Kolmas objektiivi on laajakulmainen (11–16 mm) ja valovoimainen (f/2.8). Sen avulla voi kuvata maisemia ja majakan arkkitehtuuria sekä haastatteluja tai seurantaa ahtaissa sisätiloissa, jos ei halua että kuvasta rajautuu paljoa pois.

Välttämättömät ja täydentävät apuvälineet

Digijärjestelmäkameravideokuvauksen asiantuntija Kurt Lancaster on koonnut ohjeet varustepaketista, joka soveltuu reppureissujournalismiin ja dokumentarisointiin. Lancasterin (2011) ohjeiden mukaan seuraavat kuvaustarvikkeet ovat välttämättömiä: erilaiset objektiivit, ääninauhuri, yksijalkainen jalusta (*monopod*), kokoontaitettava heijastin, vara-akut ja -paristot, isot muistikortit, muistikortinlukija ja reppu, johon tavarat pakataan.

Joni Haverinen, Antti Kolppo sekä Janne Riikonen ovat kukin olleet mukana toteuttamassa digijärjestelmäkameralla kuvattua dokumenttielokuvaa oman opinnäytetyönsä osana. Opinnäytetöidensä kirjallisissa osissa he suosittelevat käyttämään erityisesti seuraavia välineitä: jalusta (Riikonen 2012, 34),

valot (Haverinen 2013, 30–32; Kolppo 2011, 36), äänipuomi⁹ ja -mikseri¹⁰ (Kolppo 2011, 36; Riikonen 2012, 45) sekä luuppi¹¹ ja ulkoinen monitori¹² (Haverinen 2013, 28–29; Riikonen 2012, 31–32).

Lancaster (2011) antaa varustevinkkejä myös suuremmalle budjetille. Hänen listauksensa perusteella seuraavat välineet eivät ole välttämättömiä, mutta mahdollisesti hyvinkin hyödyllisiä: kolmijalka (*tripod*), kameran päälle kiinnitettävä mikrofoni, vyölaukku ääninauhurille, haulikkomikrofoni¹³ käsivaratelineineen, langattomat mikrofonit, mikseri, luuppi, LED-valopakkaus, kolmijalka LED-valolle sekä ulkoinen kovalevy ja *camera crane*¹⁴.

Haverinen (2013, 29) ja Riikonen (2012, 30–31, 34) kertovat esimerkiksi *follow-focus*¹⁵ ja käsivararigeistä¹⁶, mutta eivät varsinaisesti suosittele niitä.

Äänitys

Katsoja voi antaa dokumenttielokuvan kuvanlaadulle paljon anteeksi, mutta äänelle ei (Juniper ym. 2011, 146). Digijärjestelmäkameroiden sisäänrakennettu mikrofoni ei ole käyttökelpoinen (esim. Juniper ym. 2011, 96; Leponiemi 2010).

Aaltosen (2011, 273–276) mukaan dokumenttielokuvan äänitykseen tarvitaan vähintään mikrofoni, tuulisuoja, puomi, mikseri ja kuulokkeet sekä äänittäjä ja puomittaja. Myös Kolppo (2011, 36), Leponiemi (2010, 150) ja Riikonen (2012, 45) suosittelevat dokumenttituotantoon äänipuomia ja -mikseriä.

⁹ Puomi tarkoittaa seivästä, johon mikrofoni kiinnitetään, ja joka suunnataan äänilähteen lähelle (Juniper ym. 2011, 93).

¹⁰ Mikseri tarkoittaa laitetta, jonka avulla varmistetaan, että äänitys osuu oikealle äänitystasoaueelle (Juniper ym. 2011, 96–97).

¹¹ Luuppi eli looppi eli (optinen) etsin eli *z-finder*. ”Luupin avulla kuvattaessa näytön katsominen ja tarkennuksen säätäminen on helpompaa” (Juniper ym. 2011, 85).

¹² Ulkoinen monitori eli näyttö helpottaa kuvan näkemistä ja tarkentamista (id.).

¹³ Haulikkomikrofoni tallentaa ääntä pääasiassa suoraan edestä. Se kiinnitetään yleensä puomiin. (Juniper ym. 2011, 92–93.)

¹⁴ *Camera crane* on kamerapuomi eli kameranostin eli kraana, jolla voi tehdä kameran nostoja ja laskuja (VP-Tekno Oy; Videovaruste 2011).

¹⁵ *Follow-focus* on lisävaruste, jonka avulla järjestelmäkameran tarkennus voidaan kohdistaa helposti kohteesta toiseen (Juniper ym. 2011, 105).

¹⁶ *Rigi* eli olkatuki on teline, jonka avulla kameraa voi kannatella hartioilla tai tukea vartaloa vasten (Juniper ym. 2011, 101).

Puomin ja mikserin käyttöä siis suositellaan, mutta ne lisäävät kaluston kokoa ja painoa. Lisäksi ongelmaksi koituu se, että kuvausryhmäämme kuuluu vain kaksi henkeä. Aaltonen (2011, 273) kirjoittaa, että pienellä ryhmällä työskenneltäessä äänittäjä voi sekä puomitaa että tarkkailla ääntä, mutta se voi olla ”melkoista akrobatiaa”. Leponiemi (2010, 150) kirjoittaa, että mikäli liikutaan pienellä ryhmällä, vastaa kuvaaja myös äänityksestä.

Toinen vaihtoehto on piilottaa nappimikki¹⁷ haastateltavan vaatteisiin. Näin mikrofoni saadaan tarpeeksi lähelle äänen lähdeä. En haluaisi käyttää nappimikkejä, koska huomaamattomuudestaan huolimatta ne voivat näkyä kuvassa. Lisäksi on otettava huomioon, että emme aina tiedä etukäteen, kenen puhetta haluamme äänittää. Teemme haastatteluja samalla kun haastateltavat tekevät töitä, emmekä pyydä heitä aina istumaan aloilleen. Nappimikit voivat siis sekä häiritä haastateltavia että hankautua vaatteisiin, jolloin äänitys menee pilalle (Aaltonen 2011, 274–276).

Kolmas vaihtoehto on kameran päälle kiinnitettävä pieni ja kevyt mikrofoni (Juniper ym. 2011, 92–93). Aaltonen (2011, 276) linjaa, että jos videota kuvaa yksin, joutuu käyttämään kameran päälle sijoitettua mikrofonia. Videontekijä Denny Moritz (2010, 73) suosittelee erityisesti liikkuvalla dokumentoinnilla juuri tällaista mikrofonia.

Leponiemen (2010, 140) mukaan laadukaskaan omassa telineessä oleva kameramikrofoni ei kuitenkaan riitä haastattelun tallennukseen, sillä mikrofoni on oltava mahdollisimman lähellä äänilähdeä. Hän (id.) vinkkaa, että ”[t]elineessä olevan mikrofoni voi tuki irrottaa ja viedä jatkojohdon avulla äänilähteen luo.” Myös Moritz (2010, 73) suosittelee käyttämään enemmän ääninauhuria ja synkronoimaan¹⁸ äänen videoraidan kanssa myöhemmin leikkausohjelmassa.

¹⁷ Nappimikki eli kaulamikrofoni on pieni, huomaamaton mikrofoni, joka voidaan piilottaa klipsulla vaatteisiin tai teipata kiinni johonkin. Se on usein langaton, jolloin se lähettää äänen vastaanottimeen, joka ohjaa sen ääninahuriin. (Juniper ym. 2011, 92.)

¹⁸ Synkronoiminen eli synkkaaminen tarkoittaa, että ääni ja kuva tahdistetaan toistumaan oikeaan aikaan toisiinsa nähden (AfterDawn 2002).

Meille sopivaa ratkaisua oli hankala päättää, sillä liikumme pienellä ryhmällä, mutta kuitenkin pienemmällä kuin mitä annetut vinkit edellyttävät. Toisaalta elokuvaamme ei kuvata myöskään aivan yksin. Päädyin sellaiseen ratkaisuun, että kuvaaja (eli minä) vastaa äänityksestä kameran päälle asennettavan ulkoisen mikrofoniin avulla. Lisäksi haastattelija (eli työparini) puomittaa äänet ääninauhurilla mahdollisuuksien mukaan. Koska Märket on tuulinen paikka, hankimme äänentallentimille hyvät tuulisuojat.

Valot ja heijastimet

Valaistus vaikuttaa paljon elokuvan tunnelmaan ja sen välittämiin tunteisiin. Kuvien lisävalaisu ei kuulu pelkästään fiktioelokuvaan. (Aaltonen 2011, 267–268.) Aaltosen luettelo dokumenttielokuvan valaistuksessa tarvittavasta perussetistä on jopa hengästyttävän pitkä:

Usein mukana on laukku, jossa on kolme valaisinta, niille jalustat (myös klämppejä), siivet, filttareita, varapolttimoita ja muita tarvikkeita. -- Muista varata mukaan kalvoja, kovan valon pehmentävää softia ja pussia pyykkipoikia. Lisäksi perussettiin kuuluu tarpeeksi jatkojohtoja ja sulakkeita. (Aaltonen 2011, 269.)

Hänen matkustusvinkeissään valaistustarvikelistasta onkin lyhyempi:

Valokalustossa kannattaa suosia kevyitä ratkaisuja, esimerkiksi valmiiksi laukussa olevaa kolmen valaisimen settiä. Uudet led-valot ovat tehokkaita, antavat suoraan päivänvaloa ja vievät vähän virtaa. Akkuvalot voivat olla myös hyvä ratkaisu. (Aaltonen 2011, 296.)

Virtaa tarvitsevien valojen käyttö voisi koitua meille ongelmaksi, koska emme tiedä, ovatko majakkarakennuksen pistorasiat käytettävissä juuri siellä missä niitä tarvitsemme. Joka tapauksessa, erillinen laukku valosetille ei edes mahdu matkatavaroihimme. Varteenotettavin vaihtoehto on LED-valaisimet, sillä ne ovat pieniä, kevyitä ja vähävirtaisia. Lisäksi ne eivät kuumene vaarallisesti, mikä on hyvä asia ahtaissa tiloissa. (Juniper ym. 2011, 110–111.)

Valonlähteen lisäksi voidaan tarvita heijastimia eli reflejä. Aaltosen (2011, 270) mukaan refleet ovat tärkeitä apuvälineitä, joten mukaan kannattaa ottaa vähän tilaa vievä kokoontaitettava heijastin. Ilmankin voi pärjätä, jos kuvauspaikalla on jotain muuta käyttökelpoista: ”Heijastimena voi toimia valkoinen kangas,

ohjaajan takki tai rakennuksen seinä – mikä tahansa mikä heijastaa valoa oikean värisenä.” (id.) Koska epäilen, että majakkarakennuksessa on hämärää, ja koska en voi olla varma satunnaisten kankaiden tai seinien oikean värisestä heijastuksesta, päätin ottaa mukaan pienen LED-valaisimen ja pienen kokoontaitettavan heijastimen.

Luuppi, harmaasuodin ja vastavalosuoja

Majakkarakennuksen sisällä voi olla hämärää, mutta toisaalta saaren aukeilla kallioilla voi olla auringonvaloa enemmänkin kuin tarpeeksi. Auringonpaiste voi sekä hankaloittaa kameran monitorin seuraamista että aiheuttaa kuvan ylivalottumista (Juniper ym. 2011, 84–85).

Juniper, Newton, Leponiemi ja videontekijä Mike Wilkinson suosittelevat ulkoisen optisen etsimen eli luupin käyttöä, jos kuvataan kirkkaassa valaistuksessa. Luupin avulla näytön katsominen on helpompaa. (Juniper ym. 2011, 84–85; Leponiemi 2010, 188; Wilkinson 2013.)

Harmaasuotimella eli ND-filtterillä voi estää kuvan ylivalottumisen. Järjestelmäkameroissa ei ole sisäänrakennettua harmaasuodinta, kuten ammattivideokameroissa. (Leponiemi 2010, 188.) Juniper ja Newton (2011, 99) selittävät harmaasuotimen tarvetta aurinkoisella säällä:

Kun kuvaat kirkkaassa valossa, tästä seuraa usein, että aukkoa on pienennettävä oikeaa valotusta varten, vaikka ISO olisi pienin mahdollinen. Tämä ei ole sinänsä ongelma, mutta se voi rajoittaa mahdollisuksiasi käyttää kapeaa terävyysaluetta (suurta aukkoa). Ratkaisu on objektiivin eteen kiinnitettävä harmaasuodin eli ND-suodin. Harmaasuodin toimii samaan tapaan kuin aurinkolasit eli se rajoittaa objektiivin läpi tulevan valon määrää, jolloin voit käyttää suurempaa aukkoa (myös kirkkaassa valaistuksessa).

Wilkinsonin (2013) mukaan harmaasuodinta kannattaa käyttää: ”Jos tiedän olevani menossa kuvaamaan ulos aurinkoisena päivänä, kierrän sellaisen [ND-suotimen] kiinni ja jätän sen siihen.”¹⁹ (Wilkinson 2013, käännös Elina Kivilä.)

¹⁹ If I knew I was going to be shooting outdoors on a sunny day, I would screw one on and leave it there (Wilkinson 2013).

Aurinko voi aiheuttaa myös linssiheijastumia, jotka voivat erityisesti videokuvassa näyttää keinotekoisilta. Heijastumia voi estää kiinnittämällä kameraan *matte boxin* eli vastavalosuojan. (Juniper ym. 2011, 98.) *Matte boxia* ei kuitenkaan voi kiinnittää suoraan kameran objektiiviin, vaan se tarvitsee erillisiä kiinnitysvälineitä (Isoniemi 2011, 22). Juniper ja Newton tuumaavat, että täysin toimiva ratkaisu on myös olla välittämättä heijastumista, sillä yleisö on jo tottunut niihin (Juniper ym. 2011, 98).

Aukeaa luotoa ajatellen kirkkaasta auringonvalosta voi tulla ongelmia. Päätin ottaa mukaan sekä luupin että ND-suotimen, mutta noudatin Juniperin ja Newtonin vinkkiä ja jätin *matte boxin* pois.

Olkatuki

Dokumenttielokuvaa kuvatessa voi olla tarvetta kuvata käsivaralla, mutta kevyt kamera ei ole yhtä vakaa kuin isompi ja raskaampi kamera, joten kuvasta tulee käsivaralla kuvattaessa epävakaata. Avuksi voi hankkia olkatuen. Juniper ja Newton (2011, 101) suosittelevat olkatukea erityisesti, jos kuvaa digijärjestelmäkameralla dokumenttivideota:

Jos aiot kuvata digijärjestelmäkamerallasi dokumenttityylistä materiaalia liikkeestä --, olkatuki voi olla parhaita ratkaisuja, sillä se muuttaa digijärjestelmäkamerasi käytännössä videokameran tyyliseksi välineeksi, joka pysyy paremmin tasapainossa ja on helpompi käyttää. Se tosin tekee kameravarustuksesta raskaamman kuin käsivaralta kuvattaessa, mutta jos aiot kuvata pelkästään videota, näin saat kuvattua paljon vakaammin.

Olkatuki on hyödyllinen paitsi siksi, että dokumenttia kuvatessa voi joutua kannattelemaan kameraa ylhäällä pitkiä aikoja (Juniper ym. 2011, 101), mutta myös siitä syystä, että se helpottaa joustavaa tapahtumien tasalla pysymistä: ”Tapahtumien luonteeseen kuuluu, että toinen otto ei ole mahdollinen.” (Juniper ym. 2011, 117.) Tilanne tulee olemaan saarella juuri tällainen.

Majakkasaarta ajatellen uskon, että meille voisi olla hyötyä jonkinlaisesta olkatuesta, sillä tulemme kulkemaan talkoolaisten perässä eri puolilla saarta ja majakkarakennuksen eri kolkissa. Olen kuitenkin huolissani siitä, että vartalon tuesta huolimatta kameran paino kertyy suurimmaksi osaksi kuvaajan käsille, eli

pitkät kuvaukset käyvät raskaaksi. Haverinen (2013, 29) kirjoittaa, että olkatuelta kuvatun pitkän haastattelun jälkeen tuntee tehneensä töitä.

Lisäksi objektiivien vaihtaminen hidastuu entisestään jos kamera on kiinni rigissä (Haverinen 2013, 29). Lopulta olkatuki saattaa tuntua vain ylimääräiseltä hökötykseltä, jolloin siitä tulee ennemmin häiriötekijä kuin apuväline (Riikonen 2012, 30–31, 49). Päätin jättää olkatuen pois.

Jalusta

Lancasterin (2011) kokoamassa reppureissujournalismin varustepaketissa ei ole minkäänlaista olkatukea eikä välttämättömissä välineissä edes kolmijalkaa. Hän suosittelee videokuvaukseen soveltuvaa yksijalkaista jalustaa eli monopodia: ”[Monopod] on tärkeämpi kuin kolmijalka, sillä sen avulla saat kuviisi paitsi vakautta, voit kuvata sen avulla myös liikkeessä olevaa kuvaa.”²⁰ (Lancaster 2011, käänös Elina Kivilä.)

Monopodin avulla pystyy kuvaamaan vakaata kuvaa myös ahtaissa paikoissa, joissa voi tulla kolmijalan kanssa ongelmia (Cambourne 2012; Moreau 2011), ja sen saa avattua kuvausvalmiuteen nopeammin kuin kolmijalan (Dugdale 2011; Wilkinson 2013). Talkoolaiset liikkuvat mahdollisesti ahtaissa portaikoissa ja muissa majakan kolkissa, ja ylipäätään eri puolilla saarta, joten monopod voi olla hyödyllinen.

Vasta Lancasterin (2011) täydentävien varusteiden koonnissa on tripod eli kolmijalka. Hän suosittelee videokuvaukseen tarkoitettua kolmijalkaa, jossa on videopään kallistussäätö²¹, jotta horisontin saa suoraksi nopeasti ilman jalustan jalkojen asettelua. Dokumenttielokuvan kuvauksissa on harvoin aikaa alkaa asettelemaan jalustan jalkoja millilleen, joten suoristuksen täytyy tapahtua kätevästi. Kun kuvataan meren äärellä, voi horisontti näkyä kuvassa usein, joten kuvan suoristaminen on tärkeää.

²⁰ Yes, this is more important than a tripod, since you're given the flexibility to not only do steady shots but you can do moving shots with this-- (Lancaster 2011).

²¹ Videopään kallistussäätö eli *leveler* eli horisontin tai keskiputken suoristaja.

Päätin pakata mukaan sekä kolmijalan että monopodin, koska kummallakin jalustalla on majakkasaarella todennäköisesti aikansa ja paikkansa. Kolmijalan avulla saan kuvattua vakaata ja suoraa kuvaa. Monopodin kanssa pystyn kuvaamaan ahtaissa paikoissa sekä liikkumaan ripeästi.

Materiaalin säilytys

Kun kameran ja ääninauhurin muistikortit täyttyvät, täytyy taltioitu materiaali siirtää talteen. Kentällä kuvatessa on välttämätöntä ottaa mukaan kannettava tietokone sekä useita ulkoisia kovalevyjä. Kuvamateriaali täytyy kopioida varmuuden vuoksi usealle kovalevyille jo kuvausmatkan aikana. (Harrington, Shapiro & Carman 2012, 14–15.)

Kuvausmatkalla kuljetettavan tietokoneen ei tarvitse olla tuliterä, mutta ulkoisten kovalevyjen täytyy olla laadukkaita ja tilavia sekä sellaisia, jotka eivät vaadi omaa virtajohtoa. Tietokoneen ja kovalevyjen tulee tukea mahdollisimman nopeaa tiedonsiirtoa, jotta muistikortin saa nopeasti takaisin käytettäväksi. (Harrington ym. 2012, 14–17.) Otamme mukaan tietokoneen sekä kolme tilavaa ja nopeaa ulkoista kovalevyä.

Rikkoontumisen varalle

Jos jokin tarvikkeistamme menee majakkasaarella rikki tai katoaa, emme saa mistään uutta kappaletta tilalle. Aaltonen (2011, 296) kertoo pakkausristiriidasta:

Kaluston optimointi on aina ongelmallista. Sitä tulisi olla mukana tarpeeksi, muttei liikaa. Jokainen ylimääräinen kilo aiheuttaa ongelmia. Jos kuvausmatka on pitkä ja jos kuvaa paikassa, jossa ei ole huoltoa tai varaosia saatavilla, kannattaa pelata varman päälle. Ota kaikkia piuhoja ja vastaavia mukaan kahdet kappaleet. Ja muista ottaa tarpeeksi nauhoja tai muistikortteja. Mukaan voi ottaa varsinaisen kuvauskameran lisäksi toisen pienemmän hdv-kameran varakameraksi.

Siltä varalta että tärkein kuvausvälineemme jysähtää rantakallioon, otamme mukaan toisen samanlaisen järjestelmäkameran. Myös jalustoja on kaksi: kolmijalka ja monopod.

Pakkaamme mukaan useamman kappaleen objektiivieja, nauhureita, akkuja, muistikortteja, latureita, piuhoja sekä ulkoisia kovalevyjä.

Yhteenveto

Päätin pakata mukaan lähes kaikki Lancasterin, Haverisen, Kolpon ja Riikosen suosittelmista välttämättömistä tarvikkeista. Pois jäivät vain monitori ja mikseri. Täydentävistä suosituksista päätin ottaa mukaan kolmijalan, kameran päälle kiinnitettävän mikrofonin, luupin, LED-valon ja ulkoisia kovalevyjä.

Tässä kirjallisuuskatsauksessa läpikäytyjen perustarvikkeiden lisäksi mukaan tarvitaan esimerkiksi tiedonsiirtopiuhoja, sähköjohtoja ja muistikortteja (Aaltonen 2011, 296) sekä akkuja (Moritz 2010, 46).

Liitteessä 2 on lopullinen luettelo mukaan otetusta kuvauskalustosta.

KIRJALLISUUSKATSAUKSEN LÄHTEET

Elektroniset lähteet

- AfterDawn 2002. Synkronointi. Viitattu 24.6.2013.
<http://fin.afterdawn.com/sanasto/selitys.cfm/synkronointi>
- Bloom, P. 2010 a. Philip Bloom. Which...lenses to buy? Viitattu 24.7.2013.
<http://philipbloom.net/2010/08/20/which-lenses-to-buy/>
- Bloom, P. 2010 b. Philip Bloom. VIMEO VIDEO SCHOOL DSRL BASICS: Shooting video with a DSLR. Viitattu 24.7.2013. <http://philipbloom.net/2010/12/16/shooting-video-with-a-dslr/>
- Cambourne, J. 2012. Top 10 Must-Have Video DSLR Accessories, Part 1. Viitattu 20.7.2013.
<http://www.reelmarketer.com/2012/10/part-1-top-10-must-have-video-dslr/>
- Dugdale, D. 2011. Learning DSLR Video. Manfrotto 561BHDV-1 Monopod Review. Viitattu 20.7.2013. <http://www.learningdslrvideo.com/manfrotto-561bhdv-1-review/>
- Fenichel & Janisch Filmproduktion. 2011. How to shoot a documentary. Viitattu 24.7.2013.
<http://fenichel-janisch.com/dslr-tutorial-how-to-shoot-a-documentary>
- Hartikainen, A. 2011. Four Seasons HD. Viitattu 24.7.2013. <http://www.fourseasonshd.com/cgi-bin/csvsearch.pl?db=db4&tp=tp8&search=aukkosuhde>
- HD-Post. RED. Viitattu 24.6.2013. <http://www.hdpost.fi/suomi/red.html>
- Lancaster, K. 2011. DSLR Cinema and Video Journalism. Equipment. Viitattu 4.7.2013.
<http://kurtlancaster.com/equipment/>
- Moreau, P. 2011. StillMotion. deconstructing the story // a monopod tutorial. Viitattu 20.7.2013.
<https://vimeo.com/26869155>
- Saari, M. 2012. Mikko Saari. Järjestelmäkameran manuaalisäädöt. Viitattu 24.7.2013.
<http://www.mikkosaari.fi/jarjestelmakameran-manuaalisaadot/>
- Saari, M. 2013. Mikko Saari. Canon-järjestelmäkamerat – Ohjeita ostajalle. Viitattu 24.7.2013.
<http://www.mikkosaari.fi/canon-ohjeita-ostajalle/>
- Videovaruste 2011. Glidecam Camcrane 200. Lisätiedot. Viitattu 24.6.2013.
<http://www.videovaruste.fi/glidecam-camcrane-200.html>
- VP-Tekno Oy. Camera Crane. Viitattu 24.6.2013.
<http://vptekno.nettisivu.org/videokamerapuomi-camera-crane-2/>
- Wikipedia. HDV. Viitattu 24.6.2013. <http://fi.wikipedia.org/wiki/HDV>
- Wilkinson, M. 2013. Fstoppers Original. My Top 8 Pieces Of Gear For Shooting Run And Gun Video On A DSLR. Viitattu 20.7.2013. <http://fstoppers.com/my-top-8-pieces-of-gear-for-shooting-run-and-gun-video-on-a-dslr>

Kirjallisuus

Aaltonen, J. 2011. Seikkailu todellisuuteen. Dokumenttielokuvan tekijän opas. Helsinki: Like.

Harrington, R. & Shapiro, A. & Carman, R. 2012. From Still to Motion. Editing DSLR Video with Final Cut Pro X. USA: Peachpit Press.

Haverinen, J. 2013. Dokumenttielokuvan kuvauksen haasteet. Opinnäytetyö. Viestinnän koulutusohjelma. Kotka: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Saatavissa: https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/56762/Haverinen_Joni.pdf?sequence=1

Isoniemi, M. 2011. Lyhytelokuvan kuvaaminen digitaalisella Canon EOS 7D -järjestelmäkameralla. Opinnäytetyö. Viestinnän koulutusohjelma. Kemi: Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. Saatavissa: https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/35980/Isoniemi_Mikko.pdf?sequence=1

Juniper, A. & Newton, D. 2011. Videokuvaaja järkkäri. 101 huippuvinkkiä. Jyväskylä: Docendo.

Kolppo, A. 2011. Dokumenttielokuvan ennakkosuunnittelu. Opinnäytetyö. Viestinnän koulutusohjelma. Kotka: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Saatavissa: https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/35658/Kolppo_Antti.pdf?sequence=1

Koo, R. 2010. The DSLR Cinematography Guide. NoFilmSchool. Saatavissa: <http://nofilmschool.com/subscribe/>

Leponiemi, K. 2010. Videokuvaus. Taitoa ja tekniikkaa. Jyväskylä: Docendo.

Moritz, D. 2010. DSLR Beyond the Still. Cinema Style Filming On a Budget. San Francisco: pixelWAVE STUDIOS. Saatavissa: <http://www.p-wave.de/dslr/>

Riikonen, J. 2012. Järjestelmäkamera kotimaisten dokumenttituotantojen kuvausvälineenä. Opinnäytetyö. Diakin viestinnän koulutusohjelma sekä journalismin koulutusohjelma. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. Saatavissa: https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/51660/Riikonen_Janne.pdf?sequence=1

Liite 2: Uudet majakanvartijat -dokumenttielokuvan kuvauskalusto

Kamerat	Canon 600D x 2 GoPro HD Hero 2
Objektiivit	Canon EF-S 18–135 mm f/3.5–5.6 IS STM Canon EF 24–85 mm f/3.5–4.5 USM Canon EF 50 mm f/1.8 Sigma 30 mm f/1.4 EX DC HSM Tokina AT-X 116 PRO DX II 11–16 mm f/2.8
Suodin	Tiffen 77 mm Variable Neutral Density Filter
Optinen etsin	Zacuto Z-Finder
Jalustat	Manfrotto 561BHDV-1 + 701 HDV Manfrotto 755XB MDEVE + MVH500AH
Ulkoinen mikrofoni	Røde Videomic Pro + Micover
Ääninauhurit	Olympus LS-5 + Micover Zoom H1 + Micover
Äänipuomi	Itse tehty Slik-monopodista
Valo	NanGuang LED Light CN-160CA 2500–7500°K
Heijastin	Lastolite 5-in-1 95 cm
Muut	Tietokone, kovalevyjä, muistikortteja, piuhoja, paristoja, akkuja, latureita, klaffi, muuntorenkaita, värifilttereitä, kiinnitysruuveja, pieni kameralaukku

Välineet pakattiin muiden matkatavaroiden sekaan yhteen rinkkaan ja yhteen kameratarvikereppuun. Jalustat mahtuivat yhteen jalustalaukkuun.